I

(Tiesību akti, kuru publicēšana ir obligāta)

KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 2237/2004

(2004. gada 29. decembris),

ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1725/2003, ar ko pieņem noteiktus starptautiskos grāmatvedības standartus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1606/2002 attiecībā uz SGS Nr. 32 un SFPIK Nr. 1

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 19. jūlija Regulu (EK) Nr. 1606/2002 par starptautisko grāmatvedības standartu piemērošanu [1], un jo īpaši tās 3. panta 1. punktu,

tā kā:

(1) Ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1725/2003 [2] ir pieņemti noteikti starptautiski standarti un interpretācijas, kas bija spēkā 1. septembrī.

(2) Starptautiskā grāmatvedības standartu padome (SGSP) 2003. gada 17. decembrī publicēja pārskatītu Starptautisko grāmatvedības standartu (SGS) Nr. 32 "Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana un sniegšana", kas bija viens no rezultātiem SGSP iniciatīvai savlaicīgi pilnveidot 15 standartus, ko izmantos uzņēmumi, kuri SGS pirmo reizi sāks lietot 2005. gadā. Pārskatot SGS Nr. 32, SGSP negrozīja šī standarta pamatnostādnes. SGS Nr. 32 nosaka principus, pēc kuriem finanšu instrumentus klasificē kā saistības vai kapitālu. Nosakot, vai instruments klasificējams kā saistības vai kapitāls, uzņēmumam jāņem vērā visi attiecīgā līguma noteikumi.

(3) Pēc divpusējām sarunām ar sadarbības partneru pārstāvjiem un saskaņā ar Komisijas pieprasījumu SGSP aicināja savu Starptautisko finanšu pārskatu interpretācijas komiteju (SFPIK) sniegt pārskatītā SGS Nr. 32 interpretāciju, lai atvieglotu šī standarta piemērošanu. Galīgā SFPIK interpretācija Nr. 2 *Locekļu akcijas kooperatīvās sabiedrībās un tamlīdzīgs instruments* galīgā veidā tika publicēta 2004. gada 25. novembrī. Šīs interpretācijas piemērošanas diena ir diena, kas noteikta attiecībā uz SGS Nr. 32. Eiropas Komisija izskatīs SFPIK Interpretāciju Nr. 2 apstiprināšanai cik vien drīz iespējams 2005. gadā.

(4) SGSP 2004. gada 27. maijā izdeva SFPIK Interpretāciju Nr. 1 *Izmaiņas esošajās pārtraukto darbu, atjaunoto darbu un līdzīgās saistībās*. Interpretācija skaidro, kā iegrāmatot izmaiņas esošajās pārtraukto darbu, atjaunoto darbu un līdzīgās saistībās, uz kurām attiecas SGS Nr. 16 *Īpašums, iekārtas un aprīkojums* un kuras tiek atzītas par uzkrājumiem saskaņā ar SGS Nr. 37 *Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi*.

(5) Konsultācijas ar šīs nozares tehniskajiem ekspertiem apstiprina, ka pārskatītais SGS Nr. 32 *Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana un sniegšana* un SFPIK Interpretācija Nr. 1 *Izmaiņas esošajās pārtraukto darbu, atjaunoto darbu un līdzīgās saistībās* atbilst Regulas (EK) Nr. 1606/2002 3. pantā standartu pieņemšanai noteiktajiem tehniskajiem kritērijiem un it īpaši prasībai darboties Eiropas sabiedrības interesēs.

(6) Tāpēc Regula (EK) Nr. 1725/2003 ir attiecīgi jāgroza.

(7) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Grāmatvedības noteikumu komitejas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Regulas (EK) Nr. 1725/2003 pielikumu groza šādi:

1) Iekļauj starptautiskā grāmatvedības standarta (SGS) Nr. 32 *Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana un sniegšana* tekstu, kas sniegts šīs regulas pielikumā.

[1] OV L 243, 27.9.2003., 1. lpp.

[2] OV L 261, 13.10.2003., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 2236/2004 (OV L 392, 31.12.2004., 1. lpp.).

2) Iekļauj SFPIK Interpretācijas Nr. 1 *Izmaiņas esošajās pārtraukto darbu, atjaunoto darbu un līdzīgās saistībās* tekstu, kas sniegts šīs regulas pielikumā.

2. pants

Šī regula stājas spēkā trešajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro vēlākais no 2005. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2004. gada 29. decembrī

Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Charlie McCREEVY

PIELIKUMS

STARPTAUTISKIE FINANŠU PĀRSKATU STANDARTI

SGS 32	*Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana un sniegšana*
SFPIK 1	*Izmaiņas esošajās pārtraukto darbu, atjaunoto darbu un līdzīgās saistībās*

Pavairošana atļauta Eiropas ekonomikas zonā. Visas esošās tiesības saglabātas ārpus EEZ, izņemot tiesības pavairot lietošanai personīgā vai cita godīga darījuma nolūkā. Papildu informāciju var saņemt no SGSB tīmekļa vietnē www.iasb.org.

IAS 32

32. STARPTAUTISKAIS GRĀMATVEDĪBAS STANDARTS

Finanšu instrumenti: Informācijas atklāšana un sniegšana

SATURS

	Punkts
Mērķis	1-3
Darbības joma	4-10
Definīcijas	11-14
Uzrādīšana	15-50
Saistības un pašu kapitāls	15-27
Nav līgumā noteikta pienākuma nodot naudu vai citu finanšu aktīvu (16. a) punkts)	17-20
Norēķins ar paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem (16. b) punkts)	21-24
Uzkrājumi iespējamām saistībām	25
Norēķinu iespējas	26-27
Salikti finanšu instrumenti	28-32
Pašu akcijas	33-34
Procenti, dividendes, zaudējumi un guvumi	35-41
Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitīšana	42-50
Informācijas atklāšana	51-95
Finanšu instrumentu forma, atrašanās vieta un grupas	53-55
Risku pārvaldīšanas politikas un risku ierobežošanas darbības	56-59
Nosacījumi un grāmatvedības politikas	60-66
Procentu likmju riski	67-75
Kredītrisks	76-85
Patiesā vērtība	86-93
Citas informācijas atklāšana	94-94
Atzīšanas pārtraukšana	94
Nodrošinājums	94
Salikti finanšu instrumenti ar vairākiem iegultiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem	94
Finanšu aktīvi un finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus	94
Pārklasificēšana	94
Peļņas un zaudējumu aprēķins un pašu kapitāls	94
Vērtības samazināšanās	94
Saistību neizpilde un nosacījumu pārkāpšana	94
Spēkā stāšanās datums	96-97
Citu paziņojumu atsaukšana	98-100

Šis Standarts aizstāj 32. SGS (pārskatīts 2000. gadā) *Finanšu instrumenti: Informācijas atklāšana un sniegšana,* un tas jāpiemēro ikgadējiem periodiem, kuri sākas 2005. gada 1. janvārī vai pēc tā. Ir atļauts uzsākt Standarta piemērošanu ātrāk.

MĒRĶIS

1. Šā Standarta mērķis ir vairot finanšu pārskatu lietotāju izpratni par finanšu instrumentu nozīmīgumu uzņēmuma finansiālajam stāvoklim, finanšu darbības rezultātiem un naudas plūsmām.

2. Šis Standarts paredz prasības finanšu instrumentu uzrādīšanai un nosaka, kāda informāciju par tiem jāatklāj. Uzrādīšanas prasības attiecas uz finanšu instrumentu klasifikāciju no emitenta viedokļa finanšu aktīvos, finanšu saistībās un pašu kapitāla instrumentos; uz saistītās līdzdalības, dividenžu, zaudējumu un guvumu klasifikāciju; uz apstākļiem, kuros finanšu aktīvi un finanšu saistības jāieskaita. Standarts pieprasa informācijas atklāšanu par faktoriem, kas ietekmē uzņēmuma nākotnes naudas plūsmu summu, laiku un noteiktību saistībā ar finanšu instrumentiem un grāmatvedības politikām, kas šiem instrumentiem tiek piemērotas. Šis Standarts pieprasa arī informācijas atklāšanu par uzņēmuma finanšu instrumentu lietojuma veidu un apmēru, nolūkiem, kādiem tie tiek izmantoti, ar tiem saistītiem riskiem un vadības politikām šo risku kontrolei.

3. Šā Standarta principi papildina principus finanšu aktīvu un finanšu saistību atzīšanai un novērtēšanai 39. SGS *Finanšu instrumenti: Atzīšana un novērtēšana*.

DARBĪBAS JOMA

4. ***Standartu piemēro visi uzņēmumi visu veidu finanšu instrumentiem, izņemot:***

   a) ***tās līdzdalības meitas uzņēmumos, saistītajos uzņēmumos un kopuzņēmumos, kuras uzskaita saskaņā ar 27. SGS* Konsolidētie un atsevišķie finanšu pārskati, *28. SGS* Līdzdalība saistītajos uzņēmumos vai *31. SGS* Līdzdalība kopuzņēmumos. *Tomēr uzņēmumiem jāpiemēro šis Standarts līdzdalībai meitas uzņēmumā, saistītajā uzņēmumā vai kopuzņēmumā, kuru saskaņā ar 27. SGS, 28. SGS vai 31. SGS uzskaita saskaņā ar 39. SGS* Finanšu instrumenti: Atzīšana un novērtēšana.*Šajos gadījumos uzņēmumiem papildus 27. SGS, 28. SGS un 31. SGS informācijas atklāšanas prasībām jāpiemēro šā Standarta prasības. Uzņēmumiem šis Standarts jāpiemēro arī visiem līdzdalības meitas uzņēmumos, asociētajos uzņēmumos vai kopuzņēmumos atvasinājumiem;***

   b) ***darba devēja tiesības un pienākumi saskaņā ar darbinieku pabalstu plāniem, kuriem jāpiemēro 19. SGS* Darbinieku pabalsti**;

   c) ***no apdrošināšanas līgumiem izrietošās tiesības un pienākumi. Tomēr uzņēmumiem jāpiemēro šis Standarts tiem finanšu instrumentiem, kuri pēc formas atbilst 6. punktā aprakstītajiem apdrošināšanas (vai pārapdrošināšanas) līgumiem, bet būtībā paredz 52. punktā aprakstīto finanšu riska nodošanu. Bez tam uzņēmumiem šis Standarts jāpiemēro atvasinājumiem, kas iegulti apdrošināšanas līgumos (skat. 39. SGS 10. – 13. punktu);***

IAS 32

d) līgumus, kas noslēgti par iespējamo atlīdzību uzņēmējdarbības apvienošanā (skat. 22. SGS* Uzņēmējdarbības apvienošana *65. – 67. punktu). Izņēmums piemērojams tikai pircēja uzskaitei;

e) līgumus, kuros maksājumi paredzēti, balstoties uz klimatiskiem, ģeoloģiskiem vai citiem fizikāli mainīgiem faktoriem (skat. 39. SGS AG1. punktu). Tomēr šis Standarts jāpiemēro cita veida līgumos iegultiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem (piemēram, ja procentu likmju mijmaiņas līgums ir atkarīgs no klimatiska mainīgā, piemēram, apkures sezonas atkarības no temperatūras, procentu likmju mijmaiņas līgums ir iegultais atvasinātais finanšu instruments, kas ir šā Standarta darbības jomā – skat. 39. SGS 10. – 13. punktu).

5. Šis Standarts attiecas uz atzītiem un neatzītiem finanšu instrumentiem. Atzītie finanšu instrumenti ir uzņēmuma emitētie pašu kapitāla instrumenti un finanšu aktīvi, un finanšu saistības, kas ietilpst 39. SGS darbības jomā. Neatzītie finanšu instrumenti ir tie daži finanšu instrumenti, kuri neietilpst 39. SGS darbības jomā, bet tomēr ietilpst šā Standarta darbības jomā (piemēram, dažas apņemšanās piešķirt aizdevumu).

6. Šajā Standartā apdrošināšanas līgums ir līgums, kas pakļauj apdrošinātāju identificētiem zaudējumu riskiem no gadījumiem vai apstākļiem, kas notiek vai tiek atklāti noteiktā periodā, ieskaitot nāvi (vai mūža rentes gadījumā, ikgadējo ienākumu saņēmēja izdzīvošanu), slimību, invaliditāti, īpašuma bojāšanu, citu savainošanu un uzņēmējdarbības pārtraukšanu. Šā Standarta noteikumi ir piemērojami, ja finanšu instrumenti pēc formas atbilst apdrošināšanas līgumiem, bet būtībā paredz finanšu riska nodošanu (skat. 52. punktu), piemēram, dažu veidu finanšu pārapdrošināšanas un garantēto ieguldījumu līgumi, kurus izsniedz apdrošināšanas un citi uzņēmumi. Uzņēmumiem, kuriem ir ar apdrošināšanas līgumiem noteikti pienākumi, ieteicams apsvērt šā Standarta noteikumu piemērošanu, lai sniegtu un atklātu informāciju par šiem pienākumiem.

7. Citi konkrēti īpašu veidu finanšu instrumentiem paredzēti Standarti ietver papildu prasības informācijas sniegšanai un atklāšanai. Piemēram, 17. SGS *Noma* un 26. SGS *Pensijas pabalsta plānu uzskaite un pārskatu sniegšana* iekļauj konkrētas informācijas atklāšanas prasības, kas saistītas attiecīgi ar finanšu nomu un pensijas pabalsta plāna ieguldījumiem. Bez tam arī dažas citu Standartu prasības, īpaši 30. SGS *Informācijas atklāšana banku un līdzīgu finanšu iestāžu finanšu pārskatos* prasības, attiecas uz finanšu instrumentiem.

8. ***Standartu piemēro tiem nefinanšu posteņu pirkšanas vai pārdošanas līgumiem, par kuriem var norēķināties neto ar naudu vai citu finanšu instrumentu vai arī, apmainoties ar finanšu instrumentiem tā, it kā līgumi paši par sevi būtu finanšu instrumenti, izņemot tos līgumus, kuri noslēgti un kurus turpina turēt nefinanšu aktīvu posteņa saņemšanas vai piegādes vajadzībām saskaņā ar uzņēmuma paredzētajām iegādes, pārdošanas vai lietošanas prasībām.***

9. Pastāv vairāki veidi, kādos par nefinanšu posteņa pirkšanas vai pārdošanas līgumu var norēķināties neto ar naudu vai ar citu finanšu instrumentu vai arī, apmainoties ar finanšu instrumentiem. Tie ir šādi:

a) ja līguma nosacījumi pieļauj katrai pusei norēķināties neto ar naudu vai ar citu finanšu instrumentu vai arī, apmainoties ar finanšu instrumentiem;

b) ja iespējas norēķināties neto ar naudu vai citu finanšu instrumentu vai arī, mainoties ar finanšu instrumentiem, nav skaidri noteiktas līguma nosacījumos, tomēr uzņēmumam ir pieredze veikt līdzīgu līgumu norēķinu neto ar naudu vai ar citu finanšu instrumentu vai, mainoties ar finanšu instrumentiem (vai nu ar darījumu partneri noslēdzot ieskaita līgumus vai arī pārdodot līgumu pirms tā saistības ir izpildītas vai beidzas tā termiņš);

c) ja saistībā ar citiem, līdzīgiem līgumiem uzņēmumam ir pieredze pieņemt pamatā esošo aktīvu piegādi un pārdod tos īsi pēc piegādes ar mērķi gūt peļņu no cenu vai pārdevēja uzcenojuma īstermiņa svārstībām;

d) ja nefinanšu postenis, kas ir līguma priekšmets, ir viegli pārvēršams naudas līdzekļos.

Līgumi, kuriem piemērojams b) vai c) apakšpunkts, nav noslēgti kā nefinanšu posteņa saņemšanas vai piegādes līgumi saskaņā ar uzņēmumā paredzētajām iegādes, realizācijas vai lietošanas prasībām un tātad uz tiem attiecas šā Standarta prasības. Citi līgumi, kuriem piemērojams 8. punkts, tiek izvērtēti, lai noteiktu, vai tie ir noslēgti un tos turpina turēt kā nefinanšu posteņa saņemšanas vai piegādes līgumus saskaņā ar uzņēmumā paredzētajām iegādes, realizācijas vai lietošanas prasībām un vai uz tiem attiecas šā Standarta prasības.

10. Uz pārdotu iespējas līgumu iegādāties vai pārdot nefinanšu posteni, par kuru var norēķināties neto ar naudu vai citu finanšu instrumentu, vai apmainoties ar finanšu instrumentiem, saskaņā ar 9. punkta a) un d) apakšpunktu, ir attiecināmas šā Standarta prasības. Šāds līgums nevar tikt noslēgts nefinanšu posteņa saņemšanas vai piegādes vajadzībām saskaņā ar uzņēmumā paredzētajām iegādes, realizācijas vai lietošanas prasībām.

DEFINĪCIJAS (skat. arī AG3 - AG24. punktu)

11. ***Šajā Standartā lietoto terminu nozīme ir šāda:***

Finanšu instruments ir jebkurš līgums, no kura veidojas finanšu aktīvs vienam uzņēmumam un finanšu saistības vai pašu kapitāla instruments citam uzņēmumam.

Finanšu aktīvs ir aktīvs, kas ir:

a) nauda;

b) cita uzņēmuma pašu kapitāla instruments;

c) līgumā noteiktas tiesības:

i) saņemt naudu vai citus finanšu aktīvus no cita uzņēmuma;

ii) savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu uzņēmumu apstākļos, kas uzņēmumam ir potenciāli labvēlīgi;

vai

d) līgums, par kuru norēķināsies vai var norēķināties ar paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem un kas ir:

i) neatvasināts un par kuru uzņēmumam ir vai var būt pienākums saņemt mainīgu skaitu paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu;

vai

ii) atvasināts un par to norēķināsies vai var norēķināties citādi, kā apmainot fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu pret fiksētu skaitu paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu. Šim nolūkam paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumenti nav instrumenti, kas paši ir līgumi paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu saņemšanai vai piegādei nākotnē.

IAS 32

Finanšu saistības ir saistības, kas ir:

a) līgumā noteikts pienākums:

i) nodot naudu vai citus finanšu aktīvus citam uzņēmumam;

ii) savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu uzņēmumu apstākļos, kas uzņēmumam ir potenciāli nelabvēlīgi;

vai

b) līgums, par kuru norēķināsies vai var norēķināties ar paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem un kas ir:

i) neatvasināts un par kuru uzņēmumam ir vai var būt pienākums piegādāt mainīgu skaitu paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu;

vai

ii) atvasināts un par to norēķināsies vai var norēķināties citādi, kā apmainot fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu pret fiksētu skaitu paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu. Šim nolūkam paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumenti nav instrumenti, kas paši ir līgumi paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu saņemšanai vai piegādei nākotnē.

Pašu kapitāla instruments ir jebkurš līgums, kas apliecina atlikušo līdzdalību uzņēmuma aktīvos pēc visu uzņēmuma saistību atskaitīšanas.

Patiesā vērtība ir summa, pret kuru varētu apmainīt aktīvu vai nokārtot saistības starp informētām, ieinteresētām pusēm nesaistītu pušu darījumu nosacījumiem atbilstošā darījumā.

12. Šādi termini ir definēti 39. SGS 9. punktā un šajā Standartā izmantoti tajā nozīmē, kas aprakstīta 39. SGS.

— finanšu aktīvu vai finanšu saistību amortizētās izmaksas

— pārdošanai pieejamie finanšu aktīvi

— atzīšanas pārtraukšana

— atvasinātais finanšu instruments

— efektīvo procentu metode

— finanšu aktīvi vai finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus

— stingra apņemšanās

— prognozēts darījums

— riska ierobežošanas efektivitāte

— pret risku nodrošināts postenis

— riska ierobežošanas instruments

— līdz termiņa beigām turēti ieguldījumi

— aizdevumi un debitoru parādi

— parastais pirkšanas vai pārdošanas veids

— darījuma izmaksas.

13. Šajā Standartā "līgums" un "līgumā noteikts" attiecas uz tādu vienošanos starp divām vai vairākām pusēm, kam ir skaidra ekonomiska ietekme, no kuras pusēm ir nelielas iespējas izvairīties, ja tādas ir vispār, parasti tādēļ, ka vienošanās izpildi var panākt ar likumu. Līgumi, un līdz ar to finanšu instrumenti, var būt dažādi un tiem nav jābūt noformētiem rakstiski.

14. Šajā Standartā "uzņēmums" ietver privātpersonas, personālsabiedrības, reģistrētas organizācijas, ieguldījumu fondus un valsts aģentūras.

UZRĀDĪŠANA

Saistības un pašu kapitāls (skat. arī AG25 - AG29. punktu)

15. ***Finanšu instrumenta emitentam finanšu instruments vai tā sastāvdaļas sākotnēji atzīstos jāklasificē kā finanšu saistības, finanšu aktīvs vai pašu kapitāla instruments saskaņā ar līgumā noteiktās vienošanās būtību un finanšu saistību, finanšu aktīva un pašu kapitāla instrumenta definīciju.***

16. Ja emitents piemēro 11. punkta definīcijas, lai noteiktu vai finanšu instruments ir pašu kapitāla instruments nevis finanšu saistības, instruments ir pašu kapitāla instruments tikai tad, ja tas atbilst abiem tālāk izklāstītiem a) un b) nosacījumiem:

a) instruments neietver līgumā noteiktu pienākumu:

i) nodot citam uzņēmumam naudu vai citus finanšu aktīvus;

ii) ar citu uzņēmumu savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības apstākļos, kas emitentam ir potenciāli nelabvēlīgi.

b) ja par instrumentu norēķināsies vai var norēķināties ar paša emitenta pašu kapitāla instrumentiem, tas ir:

i) neatvasināts un neietver emitentam līgumā noteiktu pienākumu piegādāt mainīgu skaitu tā paša pašu kapitāla instrumentu;

ii) atvasināts, un par to norēķināsies tikai emitents, apmainot fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu pret fiksētu skaitu tā paša pašu kapitāla instrumentu. Šim nolūkam paša emitenta pašu kapitāla instrumenti nav instrumenti, kas paši ir līgumi paša emitenta pašu kapitāla instrumentu saņemšanai vai nodošanai nākotnē.

Līgumā noteikts pienākums, ieskaitot tādu, kas rodas no atvasināta finanšu instrumenta, kurš izraisīs vai var izraisīt emitenta pašu kapitāla instrumentu saņemšanu vai piegādi nākotnē, bet kas neatbilst iepriekš izklāstītajiem a) un b) nosacījumiem, nav pašu kapitāla instruments.

IAS 32

Nav līgumā noteikta pienākuma nodot naudu vai citu finanšu aktīvu (16. a) punkts)

17. Galvenā pazīme, kā atšķirt finanšu saistības no pašu kapitāla instrumenta, ir finanšu instrumenta vienai pusei (emitentam) līgumā noteikta pienākuma esamība vai nu nodot naudu vai citu finanšu aktīvu otrai pusei (turētājam), vai apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar turētāju apstākļos, kas emitentam ir potenciāli nelabvēlīgi. Lai gan pašu kapitāla instrumenta turētājam ir tiesības saņemt proporcionālu daļu no dividendēm vai citas pašu kapitāla sadales, emitentam nav līgumā noteikta pienākuma veikt šādas sadales, jo tam nevar pieprasīt nodot naudu vai citu finanšu aktīvu citai pusei.

18. Finanšu instrumenta būtība nevis tā juridiskā forma nosaka tā klasifikāciju uzņēmuma bilancē. Būtība un juridiskā forma parasti ir savstarpēji atbilstoši, bet ne vienmēr. Daži finanšu instrumenti ieņem pašu kapitāla juridisko formu, bet pēc būtības ir saistības; citi var apvienot pazīmes, kas saistītas ar pašu kapitāla instrumentiem ar pazīmēm, kas saistītas ar finanšu saistībām. Piemēram:

a) priekšrocību akcijas, kas emitentam dod iespēju obligātai izpirkšanai par nemainīgu vai nosakāmu summu nemainīgā vai nosakāmā datumā nākotnē, vai dod turētājam tiesības pieprasīt, lai emitents izpērk instrumentu noteiktā datumā vai pēc tā par noteiktu vai nosakāmu summu, ir finanšu saistības;

b) finanšu instruments, kas turētājam dod tiesības to pārdot emitentam par naudu vai citu finanšu aktīvu ("pārdodamais instruments"), ir finanšu saistības. Tas tā ir pat tad, ja naudas vai citu finanšu aktīvu summu nosaka, pamatojoties uz indeksu vai citu posteni, kam ir potenciāls palielināties vai samazināties vai, vai kad pārdodamā instrumenta juridiskā forma turētājam dod tiesības uz atlikušo līdzdalību emitenta aktīvos. Iespēja turētājam pārdot instrumentu emitentam par naudu vai citu finanšu aktīvu nozīmē, ka pārdodamais instruments atbilst finanšu saistību definīcijai. Piemēram, beztermiņa kopējie fondi, ieguldījumu fondi, personālsabiedrības un daži kooperatīvi uzņēmumi var saviem daļu īpašniekiem vai dalībniekiem sniegt tiesības izpirkt savu līdzdalību emitentā jebkurā laikā par naudu, kas vienāda ar to proporcionālo daļu emitenta aktīvu vērtībā. Tomēr klasifikācija par finanšu saistībām neaizliedz ne tādu formulējumu lietojumu kā, piemēram, "uz daļu īpašniekiem attiecināmā neto aktīvu vērtība" un "uz daļu īpašniekiem attiecināmās neto aktīvu vērtības izmaiņas" tāda uzņēmuma finanšu pārskatos, kuram nav pašu kapitāla (piemēram, daži kopējie fondi un ieguldījumu fondi, skat. 7. ilustratīvo piemēru), ne papildu informācijas atklāšanu, lai parādītu, ka dalībnieku kopējā līdzdalībā ietilpst tādi posteņi kā rezerves, kuras pēc definīcijas ir pašu kapitāls, un pārdodami instrumenti, kas pēc definīcijas nav pašu kapitāls (skat. 8. ilustratīvo piemēru).

19. Ja uzņēmumam nav beznosacījuma tiesību izvairīties no naudas vai cita finanšu aktīva piegādāšanas, lai norēķinātos par līgumā noteiktu pienākumu, pienākums atbilst finanšu saistību definīcijai. Piemēram:

a) ierobežojumi uzņēmuma spējai izpildīt līgumā noteiktu pienākumu, piemēram, pieejas trūkums ārvalstu valūtai vai nepieciešamība saņemt apstiprinājumu maksājumam no regulējošās iestādes, neatbrīvo uzņēmumu no līgumā noteiktā pienākuma vai līgumā noteiktajām turētāja tiesībām;

b) līgumā noteiktais pienākums, kas ir atkarīgs no darījumu partnera izpirkšanas tiesību izmantošanas, ir finanšu saistības, jo uzņēmumam nav beznosacījuma tiesību izvairīties no naudas vai cita finanšu aktīva nodošanas.

20. Finanšu instruments, kas skaidri nenosaka līgumā noteiktu pienākumu nodot naudu vai citu finanšu aktīvu, var noteikt pienākumu netieši ar tā noteikumiem un nosacījumiem. Piemēram:

a) finanšu instrumentā var būt ietverts nefinanšu pienākums, par kuru jānorēķinās tikai tad, ja uzņēmums neveic peļņas sadali vai neizpērk instrumentu. Ja uzņēmums var izvairīties no naudas vai cita finanšu aktīva nodošanas, tikai nokārtojot nefinanšu pienākumu, finanšu instruments ir finanšu saistības;

b) finanšu instruments ir finanšu saistības, ja tas nodrošina, ka uzņēmums veiks norēķinu:

i) naudā vai ar citu finanšu aktīvu;

vai

ii) ar paša akcijām, kuru vērtība būtiski pārsniedz naudas vai cita finanšu aktīva vērtību.

Lai gan uzņēmumam nav skaidra līgumā noteikta pienākuma nodot naudu vai citu finanšu aktīvu, alternatīva norēķinam ar akcijām ir tāda, ka uzņēmums norēķināsies naudā. Jebkurā gadījumā, turētājam pēc būtības ir nodrošināta summas saņemšana, kas ir vismaz vienlīdzīga iespējai norēķināties naudā (skat. 21. punktu).

Norēķins ar paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem (16. b) punkts)

21. Līgums nav pašu kapitāla instruments vienīgi tādēļ, ka rezultātā var notikt paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu saņemšana vai piegāde. Uzņēmumam var būt līgumā noteiktas tiesības vai pienākums saņemt vai piegādāt tādu skaitu savu paša daļu vai citus pašu kapitāla instrumentus, kas mainās tā, lai paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu patiesā vērtība, kuru saņem vai piegādā, atbilst līgumā noteikto tiesību vai pienākumu summai. Šādas līgumā noteiktas tiesības vai pienākums var būt par fiksētu summu vai summu, kas svārstās daļēji vai pilnībā atkarībā no mainīgā, kas nav uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu tirgus cena (piemēram, procentu likme, preču cena vai finanšu instrumenta cena). Divi piemēri ir a) līgums nodot tik daudz paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu, kuru vērtība ir vienāda ar VV100, (*) un b) līgums piegādāt tik daudz pašu kapitāla instrumentu, kuru vērtība ir vienāda ar 100 uncēm zelta. Šāds līgums ir uzņēmuma finanšu saistības pat tad, ja uzņēmumam par tām jānorēķinās vai par tām var norēķināties, nododot paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentus. Tas nav pašu kapitāla instruments, jo uzņēmums lieto noteiktu daudzumu tā paša pašu kapitāla instrumentu kā līdzekļus, ar kuriem norēķināties par līgumu. Attiecīgi, līgums neapliecina atlikušo līdzdalību uzņēmuma aktīvos pēc visu uzņēmuma saistību atskaitīšanas.

22. Līgums, par kuru uzņēmums norēķināsies, nododot (vai saņemot) fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu apmaiņā pret fiksētu skaitu tā paša pašu kapitāla instrumentu ir pašu kapitāla instruments. Piemēram, emitētu akciju iespējas līgumu, kas darījumu partnerim piešķir tiesības iegādāties fiksētu skaitu uzņēmuma akciju par fiksētu summu vai fiksētu noteiktu obligāciju pamatsummu, ir pašu kapitāla instruments. Izmaiņas līguma patiesajā vērtībā, kas rodas no mainīgām tirgus procentu likmēm, kas neietekmē naudas vai citu finanšu aktīvu veidā maksājamo vai saņemamo summu, vai saņemamo vai piegādājamo pašu kapitāla instrumentu skaitu, veicot līguma norēķinu, nenozīmē, ka līgums nevar būt pašu kapitāla instruments. Jebkura saņemtā atlīdzība (piemēram, par pārdotu iespējas līgumu vai garantiju saņemta prēmija) tiek pieskaitīta tieši pašu kapitālam. Jebkura atlīdzība (piemēram, par nopirktu iespējas līgumu samaksāta prēmija) tiek atskaitīta tieši no pašu kapitāla. Izmaiņas pašu kapitāla instrumenta patiesajā vērtībā netiek atzītas finanšu pārskatos.

23. Līgums, kurš ietver pienākumu par naudu vai citu finanšu aktīvu iegādāties paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentus, veido finanšu saistības izpirkšanas vērtības pašreizējā vērtībā (piemēram, nākotnes atpirkšanas cenas, iespējas līguma izmantošanas cenas vai citas izpirkšanas summas pašreizējā vērtībā). Tas notiek pat, ja līgums pats ir pašu kapitāla instruments. Viens piemērs ir uzņēmuma pienākums saskaņā ar nākotnes līgumu iegādāties paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentus par naudu. Ja finanšu saistības tiek sākotnēji atzītas saskaņā ar 39. SGS, to patiesā vērtība (izpirkšanas summas pašreizējā vērtība) tiek pārklasificētas no pašu kapitāla. Pēc tam finanšu saistības tiek novērtētas saskaņā ar 39. SGS. Ja līguma termiņš beidzas bez piegādes, finanšu saistību uzskaites vērtība tiek pārklasificēta par pašu kapitālu. Uzņēmuma līgumā noteikts pienākums iegādāties paša pašu kapitāla instrumentus rada finanšu saistības izpirkuma summas pašreizējā vērtībā, pat ja pirkšanas pienākums ir atkarīgs no darījumu partnera tiesībām izpirkt (piemēram, pārdots pārdošanas iespējas līgums, kas dod darījumu partnerim tiesības pārdot uzņēmumam paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentus par nemainīgu cenu).

(*) Šajā Standartā naudas summas ir norādītas "valūtas vienībās" (VV).

IAS 32

24. Līgums, par kuru uzņēmums norēķināsies, nododot vai saņemot fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu apmaiņā pret mainīgu skaitu paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu, ir finanšu aktīvs vai finanšu saistības. Piemēram, līgums uzņēmumam piegādāt 100 tā paša pašu kapitāla instrumentu apmaiņā pret naudas summu, kura aprēķināta, lai atbilstu 100 uncēm zelta.

Uzkrājumi iespējamām saistībām

25. Finanšu instruments var pieprasīt uzņēmumam nodot naudu vai citus finanšu aktīvus vai norēķināties par tiem tādā veidā, ka tās būtu finanšu saistības, gadījumā, ja būs vai nebūs notikuši nākotnes notikumi (vai neparedzētu apstākļu rezultātā), kas ir ārpus gan instrumenta emitenta, gan tā turētāja kontroles, piemēram, biržas indeksa, patēriņa cenu indeksa, procentu likmju vai nodokļu prasību izmaiņas vai izmaiņas emitenta nākotnes ieņēmumos, neto ienākumos vai parādu pret pašu kapitālu struktūras rādītājā. Šāda instrumenta emitentam nav beznosacījuma tiesību izvairīties no naudas vai cita finanšu aktīva nodošanas (vai norēķināties par to tādā veidā, ka tās būtu finanšu saistības). Tādēļ tās ir emitenta finanšu saistības, ja vien:

a) daļa no uzkrājumiem iespējamām saistībām, kas varētu pieprasīt norēķinu naudā vai ar citu finanšu aktīvu (vai tādā veidā, ka tās būtu finanšu saistības), nav patiesi;

b) emitentam var pieprasīt norēķināties par pienākumu naudā vai ar citu finanšu aktīvu (vai tādā veidā, ka tās būtu finanšu saistības) tikai emitenta likvidācijas gadījumā.

Norēķinu iespējas

26. ***Ja atvasinātais finanšu instruments dod vienai pusei iespēju izvēlēties, kā par to norēķināties (piemēram, emitents vai turētājs var izvēlēties norēķināties neto naudā vai apmainot akcijas pret naudu), tas ir finanšu aktīvs vai finanšu saistības, ja vien visas norēķinu alternatīvas nebeidzas ar to, ka tas ir pašu kapitāla instruments.***

27. Piemēram, atvasinātais finanšu instruments ar iespēju norēķināties, kas ir finanšu saistības, ir akciju iespējas līgums, par kuru emitents var nolemt norēķināties neto naudā vai apmainot savas paša akcijas pret naudu. Līdzīgi, daži līgumi, pirkt vai pārdot nefinanšu posteni apmaiņā pret paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem, ietilpst šā Standarta darbības jomā, jo par tiem nevar norēķināties citādi, kā piegādājot nefinanšu posteni vai neto naudā vai ar citu finanšu instrumentu (skat. 8 - 10. punktu). Šādi līgumi ir finanšu aktīvi vai finanšu saistības un nav pašu kapitāla instrumenti.

Salikti finanšu instrumenti (skat. arī AG30 - AG35 punktu un 9. – 12. ilustratīvos piemērus)

28. ***Neatvasinātā finanšu instrumenta emitentam jānovērtē finanšu instrumenta nosacījumi, lai noteiktu, vai tas ietver gan saistību, gan pašu kapitāla sastāvdaļas. Šādas sastāvdaļas jāklasificē atsevišķi kā finanšu saistības, finanšu aktīvi vai pašu kapitāla instrumenti saskaņā ar 15. punktu.***

29. Uzņēmums atsevišķi atzīst finanšu instrumenta sastāvdaļas, kuras a) uzņēmumam rada finanšu saistības un b) instrumenta turētājam dod iespēju konvertēt to uzņēmuma pašu kapitāla instrumentā. Piemēram, obligācija vai līdzīgs instruments, ko turētājs var konvertēt noteiktā skaitā uzņēmuma parasto akciju, ir salikts finanšu instruments. No uzņēmuma viedokļa šāds instruments sastāv no divām sastāvdaļām: finanšu saistības (vienošanās nodot naudu vai citu finanšu aktīvu) un pašu kapitāla instruments (pirkšanas iespējas līgums, kas noteiktu laika periodu turētājam dod tiesības konvertēt to noteiktā skaitā uzņēmuma parasto akciju). Šāda instrumenta emisijas ekonomiskā ietekme pēc būtības ir tāda pati kā vienlaicīgi emitējot parāda instrumentu ar agru saistību norēķinu un garantijas līgumiem parasto akciju pirkšanai vai emitējot parāda instrumentu ar atdalāmiem akciju iegādes garantijas līgumiem. Tādēļ visos gadījumos uzņēmums saistības un pašu kapitāla sastāvdaļas savā bilancē uzrāda atsevišķi.

30. Konvertējamu instrumentu saistību un pašu kapitāla sastāvdaļu klasifikāciju nemaina mainoties konvertācijas iespējas līguma izmantošanas varbūtībai pat ja izrādās, ka konvertācijas iespējas izmantošana kļuvusi ekonomiski izdevīga dažiem turētājiem. Turētāji ne vienmēr rīkojas tā, kā varētu paredzēt, jo, piemēram, nodokļu sekas konvertācijas rezultātā dažādiem turētājiem var būt atšķirīgas. Turklāt konvertācijas iespējamība laika gaitā var mainīties. Uzņēmumam līgumā noteikts pienākums nākotnē veikt maksājumus, paliek neizpildīts līdz konvertācijas, instrumenta termiņa beigu vai cita darījuma rezultātā tas tiek dzēsts.

31. 39. SGS aplūko finanšu aktīvu un finanšu saistību novērtējumu. Pašu kapitāla instrumenti ir instrumenti, kas apliecina atlikušo līdzdalību uzņēmuma aktīvos pēc visu uzņēmuma saistību atskaitīšanas. Tādēļ, kad saliktā finanšu instrumenta sākotnējā uzskaites vērtība ir attiecināta uz uzņēmuma pašu kapitāla un saistību sastāvdaļām, pašu kapitāla sastāvdaļa tiek atzīta atlikušajā summā pēc tam, kad no instrumenta patiesās vērtības kopumā atskaitīta atsevišķi saistību sastāvdaļai noteiktā summa. Jebkuras atvasinājuma pazīmes (piemēram, pirkšanas iespējas līgums) vērtību, kas iegulta saliktā finanšu instrumentā, kas nav pašu kapitāla sastāvdaļa (piemēram, pašu kapitāla konvertēšanas iespējas līgums), iekļauj saistību sastāvdaļā. Sākotnēji novērtējot noteikto saistību un pašu kapitāla sastāvdaļu uzskaites vērtību summa vienmēr ir vienāda ar patieso vērtību, kas tiktu attiecināta uz instrumentu kopumā. No sastāvdaļu atsevišķas sākotnējās atzīšanas nerodas nedz guvumi, nedz zaudējumi.

32. Saskaņā ar 31. punktā aprakstīto metodi parastās akcijās konvertējamas obligācijas emitents vispirms nosaka saistību sastāvdaļas uzskaites vērtību, novērtējot līdzīgu saistību patieso vērtību (ieskaitot jebkuras iegulto atvasināto finanšu instrumentu, kas nav pašu kapitāla atvasinātie finanšu instrumenti, pazīmes), kam nav saistītas pašu kapitāla sastāvdaļas. Tad nosaka pašu kapitāla instrumenta uzskaites vērtību, ko parāda iespēja konvertēt instrumentu parastajās akcijās, atņemot finanšu saistību patieso vērtību no saliktā finanšu instrumenta patiesās vērtības kopumā.

Pašu akcijas (skat. arī AG36 punktu)

33. ***Ja uzņēmums atpērk savus pašu kapitāla instrumentus, šie instrumenti ("pašu akcijas") jāatskaita no pašu kapitāla. Ne guvumi ne zaudējumi nav jāatzīst peļņā vai zaudējumos iegādes, pārdošanas, emisijas vai uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu atcelšanas rezultātā. Šādas pašu akcijas var iegādāties un turēt uzņēmums vai citi konsolidētā koncerna dalībnieki. Samaksātā vai saņemtā atlīdzība jāatzīst tieši pašu kapitālā.***

34. Turēto pašu akciju summu atklāj atsevišķi bilancē vai piezīmēs saskaņā ar 1. SGS *Finanšu pārskatu sniegšana*. Ja uzņēmums atpērk savus pašu kapitāla instrumentus no saistītajām pusēm, tas sniedz informāciju saskaņā ar 24. SGS *Informācijas atklāšana par saistītajām pusēm*.

Procenti, dividendes, zaudējumi un guvumi (skat. arī AG37 punktu)

35. ***Procenti, dividendes, zaudējumi un guvumi, kuri attiecas uz finanšu instrumentu vai tā sastāvdaļu, kas ir finanšu saistības, jāatzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā kā ienākumi vai izdevumi. Par pašu kapitāla instrumenta turētājiem sadalītajām summām uzņēmumam jādebetē tieši pašu kapitāls – neto, bez jebkāda saistītā ienākumu nodokļa samazinājuma. Ar pašu kapitāla darījumu saistītās izmaksas, kas nav saistītas ar pašu kapitāla instrumenta emisiju, kuras ir tieši attiecināmas uz uzņēmējdarbības iegādi (ko uzskaita saskaņā ar 22. SGS), jāuzskaita kā atskaitījums no pašu kapitāla, neto, bez jebkāda saistītā ienākumu nodokļa samazinājuma.***

36. Finanšu instrumenta klasifikācija par finanšu saistībām vai pašu kapitāla instrumentu nosaka vai procentus, dividendes, zaudējumus un guvumus, kas attiecas uz šo instrumentu, kā ienākumus vai izdevumus atzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā. Tādējādi akciju, kas ir pilnībā atzītas kā saistības, dividenžu maksājumus atzīst kā izdevumus tāpat kā obligāciju procentus. Līdzīgi guvumus un zaudējumus, kas saistīti ar finanšu saistību izpirkšanu vai refinansēšanu, atzīst peļņā vai zaudējumos, turpretī pašu kapitāla instrumentu izpirkšanu vai refinansēšanu atzīst kā pašu kapitāla izmaiņas. Izmaiņas pašu kapitāla instrumenta patiesajā vērtībā netiek atzītas finanšu pārskatos.

IAS 32

37. Uzņēmumam, emitējot vai iegādājoties tā pašu kapitāla instrumentus, parasti rodas dažādas izmaksas. Tās var būt reģistrācijas un citas administratīvās maksas, summas, kas tiek maksātas juridiskiem, grāmatvedības un citiem profesionāliem konsultantiem, drukāšanas izmaksas un zīmognodevas. Pašu kapitāla darījuma izmaksas uzskaita kā atskaitījumu no pašu kapitāla (neto, bez jebkāda saistītā ienākumu nodokļa samazinājuma) tādā mērā cik tās ir uz pašu kapitāla darījumu tieši attiecināmas izmaksas, no kurām citādāk būtu iespējams izvairīties. Tā pašu kapitāla darījuma izmaksas, kas ir pārtraukts, atzīst kā izdevumus.

38. Darījumu izmaksas, kas attiecas uz salikta finanšu instrumenta emisiju attiecina uz instrumenta saistību un pašu kapitāla sastāvdaļām proporcionāli ienākumu sadalei. Darījumu izmaksas, kas kopīgi attiecas uz vairāk kā vienu darījumu (piemēram, izmaksas par vienlaicīgu dažu akciju piedāvājumu un citu akciju kotēšanu biržas sarakstā), attiecina uz tiem darījumiem, uz kuriem tās attiecināt ir racionāli un atbilstoši līdzīgiem darījumiem.

39. Darījumu izmaksu summu, kuru uzskaita kā atskaitījumu no pašu kapitāla par periodu, atklāj atsevišķi saskaņā ar 1.SGS *Finanšu pārskatu sniegšana*. Saistīto ienākuma nodokļu summu, kas atzīta tieši pašu kapitālā, iekļauj pārskata perioda un atlikto ienākuma nodokļu, par kuriem kreditē vai debetē pašu kapitālu, kopējā summā, kuru atklāj saskaņā ar 12. SGS *Ienākuma nodokļi*.

40. Dividendes, kas klasificētas kā izdevumi, peļņas vai zaudējumu aprēķinā var uzrādīt vai nu kā procentus par citām saistībām vai kā atsevišķu posteni. Papildus šā Standarta prasībām, procentu un dividenžu atklāšana ir pakļauta 1. SGS un 30. SGS *Informācijas atklāšana banku un līdzīgu finanšu iestāžu finanšu pārskatos* prasībām. Dažos gadījumos tādu atšķirību dēļ starp procentiem un dividendēm, kā attiecībā uz tādiem aspektiem kā nodokļu ieturēšana, ir vēlams peļņas vai zaudējumu aprēķinā tās atklāt atsevišķi. Informāciju par nodokļu ietekmi atklāj saskaņā ar 12. SGS.

41. Guvumus un zaudējumus, kas saistīti ar finanšu saistību uzskaites vērtības izmaiņām, atzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā kā ienākumus vai izdevumus, pat ja tie attiecas uz instrumentu, kas ietver tiesības uz atlikušo līdzdalību uzņēmuma aktīvos apmaiņā pret naudu vai citu finanšu aktīvu (skat. 18. b) punktu). Saskaņā ar 1. SGS uzņēmums uzrāda visus guvumus vai zaudējumus, kas rodas no tādu instrumentu atkārtotas novērtēšanas, peļņas vai zaudējumu aprēķinā atsevišķi, kad tas ir svarīgi, lai skaidrotu uzņēmuma darbības rezultātus.

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitīšana (skat. arī AG38 un AG39 punktu)

42. ***Finanšu aktīvi un finanšu saistības jāieskaita un neto summa jāuzrāda bilancē, tikai tad, ja uzņēmums:***

a) ir juridiski tiesīgs veikt atzīto summu ieskaitu;

b) paredz norēķināties neto vai vienlaicīgi realizēt aktīvu un nokārtot saistības.

Uzskaitot finanšu aktīva nodošanu, kas neatbilst atzīšanas pārtraukšanas kritērijiem, uzņēmums nedrīkst ieskaitīt nodoto aktīvu un attiecīgās saistības (skat. 39. SGS 36. punktu).

43. Šis Standarts pieprasa finanšu aktīvu un finanšu saistību uzrādīšanu neto, ja tas atspoguļo uzņēmuma sagaidāmās nākotnes naudas plūsmas veicot norēķinu par diviem vai vairāk atsevišķiem finanšu instrumentiem. Ja uzņēmumam ir tiesības saņemt vai maksāt vienu neto summu, un tas plāno to darīt, tam faktiski ir tikai viens vienīgs finanšu aktīvs vai finanšu saistības. Citos apstākļos finanšu aktīvus un finanšu saistības uzrāda atsevišķi vienu no otra, atbilstoši to uzņēmuma līdzekļu vai pienākumu īpašībām.

44. Atzīta finanšu aktīva un atzītu finanšu saistību ieskaitīšana un neto summas uzrādīšana atšķiras no finanšu aktīva vai finanšu saistību atzīšanas pārtraukšanas. Lai gan ieskaits nerada guvumu vai zaudējumu atzīšanu, finanšu instrumenta atzīšanas pārtraukšana ne tikai izslēdz iepriekš atzītu posteni no bilances, bet arī var beigties ar guvumu vai zaudējumu atzīšanu.

45. Tiesības veikt ieskaitu ir debitora juridiskās tiesības, kas pamatojas līgumā vai citādi, norēķināties vai citādi dzēst visu vai daļu no summas, kas kreditoram pienākas, pret to summu attiecinot summu, ko kreditors ir parādā. Neparastos gadījumos debitoram var būt juridiskas tiesības, piemērot summu, kas tam pienākas no trešās puses, pret summu, kas pienākas kreditoram, ja starp visām trim pusēm ir skaidra vienošanās par debitora tiesībām veikt ieskaitu. Tā kā tiesības veikt ieskaitu ir juridiskas tiesības, apstākļi, kas uztur šīs tiesības, var atšķirties starp dažādām jurisdikcijām, un ir jāņem vērā likumi, kuri attiecināmi uz attiecībām starp pusēm.

46. Realizējamās tiesības ieskaitīt finanšu aktīvu un finanšu saistības ietekmē tiesības un pienākumus, kas saistās ar finanšu aktīvu un finanšu saistībām un var ietekmēt uzņēmuma pakļautību kredītriskam un likviditātes riskam. Tomēr tiesību pastāvēšana pati par sevi nav pietiekams pamats ieskaitīšanai. Ja nav nolūka izmantot šīs tiesības vai vienlaikus norēķināties, uzņēmuma nākotnes naudas plūsmu summa un laiks netiek ietekmēti. Ja uzņēmumam ir nolūks realizēt tiesības vai norēķināties vienlaicīgi, aktīva un saistību neto uzrādīšana atbilstošāk atspoguļo sagaidāmo nākotnes naudas plūsmu summas un laiku, kā arī riskus, kuriem šīs naudas plūsmas ir pakļautas. Vienas vai abu pušu nolūks norēķināties neto bez juridiskām tiesībām uz to nav pietiekams, lai attaisnotu ieskaitīšanu, jo tiesības un pienākumi, kas attiecas uz atsevišķiem finanšu aktīviem un finanšu saistībām, paliek nemainīgi.

47. Uzņēmuma nolūkus attiecībā uz noteiktu aktīvu un saistību norēķinu var ietekmēt tā parastā uzņēmējdarbības pieredze, finanšu tirgu prasības un citi apstākļi, kas var ierobežot tā spēju norēķināties neto vai norēķināties vienlaicīgi. Ja uzņēmumam ir tiesības veikt ieskaitu, bet tam nav nolūka norēķināties neto vai realizēt aktīvu un norēķināties par saistībām vienlaicīgi, tiesību ietekmi uz uzņēmuma pakļautību kredītriskam atklāj saskaņā ar 76. punktu.

48. Vienlaicīga norēķināšanās par diviem finanšu instrumentiem var rasties, piemēram, no klīringa centra darbības organizētā finanšu tirgū vai tiešas apmaiņas. Šajos apstākļos naudas plūsmas būtībā ir līdzvērtīga vienai neto summai un nepastāv ne kredītrisks, ne likviditātes risks. Citos apstākļos uzņēmums var norēķināties par diviem instrumentiem, saņemot un maksājot atsevišķas summas, pakļaujot sevi kredītriskam par pilnu aktīva summu vai likviditātes riskam par pilnu saistību summu. Šāda pakļautība riskiem var būt nozīmīga, pat ja tā ir salīdzinoši īslaicīga. Attiecīgi finanšu aktīva realizācija un finanšu saistību nokārtošana tiek uzskatīta par vienlaicīgu tikai tad, ja šie darījumi notiek vienā laika momentā.

49. 42. punktā izklāstītie nosacījumi parasti netiek apmierināti un ieskaitīšana parasti ir nepiemērota, ja:

a) tiek lietoti vairāki dažādi finanšu instrumenti, lai atdarinātu viena finanšu instrumenta pazīmes ("sintētiskais instruments");

b) finanšu aktīvi un finanšu saistības rodas no finanšu instrumentiem, kam ir tie paši primārie risku avoti (piemēram, aktīvi un saistības nākotnes līgumu vai citu atvasināto finanšu instrumentu portfelī), bet, kas ietver dažādus darījumu partnerus;

c) finanšu vai citi aktīvi ir ieķīlāti kā nodrošinājums nesegtām finanšu saistībām;

d) debitors finanšu aktīvus ir nodevis pārvaldīšanā nolūkā izpildīt pienākumu, bet kreditors nav tos akceptējis pienākuma norēķinam (piemēram, vērtspapīru dzēšanas fonda vienošanās);

e) tiek sagaidīts, ka pienākumi, kas radušies zaudējumus radījušu notikumu rezultātā, būs atgūstami no trešās personas tādēļ, ka ir prasība saistībā ar apdrošināšanas polisi.

50. Uzņēmums, kas uzsāk vairākus finanšu instrumentu darījumus ar vienu darījumu partneri, var noslēgt "ģenerālvienošanos par neto norēķiniem" ar šo darījumu partneri. Šāda vienošanās nodrošina vienu neto norēķinu par visiem finanšu instrumentiem, uz kuriem attiecas vienošanās jebkura līguma saistību neizpildes vai izbeigšanas gadījumā. Šādus līgumus parasti lieto finanšu institūcijas, lai nodrošinātu aizsardzību pret zaudējumiem bankrota gadījumā vai citos apstākļos, kuru rezultātā darījumu partneris nespēj pildīt savus pienākumus. Ģenerālvienošanās par neto norēķiniem parasti rada tiesības veikt ieskaitu, kas kļūst īstenojamas un ietekmē atsevišķu finanšu aktīvu un finanšu saistību realizāciju vai norēķinus tikai pēc konkrēta saistību neizpildes gadījuma vai citos apstākļos, kuri parastā uzņēmējdarbības gaitā nav sagaidāmi. Ģenerālvienošanās par neto norēķiniem nav pamats ieskaitīšanai, ja vien neizpildās abi 42. punktā aprakstītie nosacījumi. Ja finanšu aktīvi un finanšu saistības, kas pakļautas ģenerālvienošanās par neto norēķiniem līgumam, nav ieskaitīti, vienošanās ietekmi uz uzņēmuma pakļautību kredītriskam atklāj saskaņā ar 76. punktu.

INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANA

51. Šajā Standartā pieprasītās informācijas atklāšanas nolūks ir sniegt informāciju, kas vairotu izpratni par finanšu instrumentu nozīmību uzņēmuma finansiālajam stāvoklim, finanšu darbības rezultātiem un naudas plūsmām, kā arī palīdzēt novērtēt ar šiem instrumentiem saistīto nākotnes naudas plūsmu summas, laiku un noteiktību.

52. Finanšu instrumentu darījumu rezultātā uzņēmums var pieņemt vai nodot citai pusei vienu vai vairākus no zemāk aprakstītajiem finanšu riskiem. Pieprasītā informācijas atklāšana sniedz informāciju, kas palīdz finanšu pārskatu lietotājiem novērtēt finanšu instrumentu risku apmēru.

a) Tirgus risks ietver trīs veidu riskus:

i) *valūtas risks* – risks, ka finanšu instrumenta vērtība svārstīsies ārvalstu valūtas maiņas kursa izmaiņu dēļ;

ii) *patiesās vērtības procentu likmju risks* – risks, ka finanšu instrumenta vērtība svārstīsies tirgus procentu likmju izmaiņu dēļ;

iii) *cenas risks* — risks, ka finanšu instrumenta vērtība svārstīsies tirgus cenu izmaiņu dēļ vai nu šīs izmaiņas rada faktori, kas ir specifiski atsevišķam instrumentam vai tā emitentam vai faktori, kas ietekmē visus tirgū apgrozībā esošos instrumentus.

Tirgus risks ietver ne tikai zaudējumu, bet arī guvumu iespēju.

b) *Kredītrisks* — risks, ka finanšu instrumenta viena puse nespēs izpildīt pienākumu un radīs otrai pusei finanšu zaudējumus.

c) *Likviditātes risks* (dēvēts arī par *finansēšanas risku*) — risks, ka uzņēmumam radīsies grūtības piesaistīt finansējumu, lai izpildītu apņemšanās, kas saistītas ar finanšu instrumentiem. Likviditātes risks var rasties no nespējas īsā laikā pārdot finanšu aktīvu par summu, kas ir tuva tā patiesajai vērtībai.

d) *Naudas plūsmas procentu likmju risks* – risks, ka finanšu instrumenta naudas plūsma svārstīsies tirgus procentu likmju izmaiņu dēļ. Mainīgas likmes parāda instrumenta gadījumā, piemēram, šādas svārstības rada izmaiņas finanšu instrumenta efektīvajā procentu likmē, parasti bez attiecīgām izmaiņām tā patiesajā vērtībā.

Finanšu instrumentu forma, atrašanās vieta un grupas

53. Šajā Standartā nav noteikta ne pieprasītās informācijas atklāšanas forma, ne tās atrašanās vieta finanšu pārskatos. Ja pieprasītā informācija ir atklāta finanšu pārskatos, nav nepieciešamības to atkārtot finanšu pārskatu piezīmēs. Informācijas atklāšana var ietvert stāstījuma aprakstu un kvantitatīvo datu apvienojumu, ja tas ir atbilstoši instrumentu veidam un to nosacītajam nozīmīgumam uzņēmumam.

54. Lai noteiktu par konkrētu finanšu instrumentu atklājamās informācijas detalizācijas līmeni, nepieciešams novērtējums, kurš ņemtu vērā šo instrumentu nosacīto nozīmīgumu. Ir nepieciešams atrast līdzsvaru starp finanšu pārskatiem, kas pārslogoti ar pārmērīgu detalizāciju, kas nevar palīdzēt finanšu pārskatu lietotājiem, un svarīgas informācijas aizēnošanu pārliekas apkopošanas rezultātā. Piemēram, ja uzņēmums ir iesaistītā puse lielam skaitam finanšu instrumentu ar līdzīgām pazīmēm un neviens no līgumiem atsevišķi nav būtisks, kopsavilkums pa instrumentu grupām ir atbilstošs. No otras puses, informācija par atsevišķu instrumentu var būt svarīga, ja tā ir, piemēram, uzņēmuma kapitāla struktūras būtiska sastāvdaļa.

55. Uzņēmuma vadība sagrupē finanšu instrumentus grupās, kuras ir atbilstošas atklātās informācijas veidam, ņemot vērā instrumentu īpašības un piemēroto novērtēšanas principu. Kopumā grupās iedala posteņus, kuri ir novērtēti izmaksās vai amortizētās izmaksās, no posteņiem, kuri ir novērtēti patiesajā vērtībā. Pietiekama informācija tiek sniegta, lai pieļautu saskaņošanu ar svarīgiem bilances posteņiem. Ja uzņēmums ir iesaistītā puse tādā finanšu instrumentā, kas neietilpst šā Standarta darbības jomā, šie instrumenti veido finanšu aktīvu vai finanšu saistību grupu vai grupas atsevišķi no tiem, kuri ietilpst šā Standarta darbības jomā. Informācijas atklāšana par tiem finanšu instrumentiem ir aplūkota citos SFPS.

Risku pārvaldīšanas politikas un risku ierobežošanas darbības

56. ***Uzņēmumam jāapraksta tā finanšu risku pārvaldīšanas mērķi un politikas, ieskaitot tā risku ierobežošanas politiku par katru no galvenajiem prognozētu darījumu veidiem, kuriem lieto riska ierobežošanas uzskaiti.***

57. Papildus konkrētas informācijas sniegšanai par īpašiem atlikumiem un darījumiem, kas saistīti ar finanšu instrumentiem, uzņēmums sniedz viedokli par apmēru, kādā tiek lietoti finanšu instrumenti, saistītajiem riskiem un uzņēmējdarbības nolūkiem, kuriem tie tiek lietoti. Viedoklis par vadības politiku risku kontrolei, kas saistīti ar finanšu instrumentiem, ietver politikas tādiem jautājumiem kā risku ierobežošana, izvairīšanās no pārmērīgas risku koncentrācijas un prasības nodrošinājumam mazināt kredītrisku. Šāds viedoklis sniedz vērtīgu papildu perspektīvu, kas nav atkarīga no konkrētiem instrumentiem, kurus tur, vai kuri ir nepabeigti konkrētā laikā.

58. ***Uzņēmumam jāatklāj šāda informācija atsevišķi par noteiktu patiesās vērtības riska ierobežošanu, naudas plūsmas riska ierobežošanu un neto ieguldījuma darbībā ārvalstīs riska ierobežošanu (kā noteikts 39. SGS):***

a) riska ierobežošanas apraksts;

b) finanšu instrumentu, kuri noteikti kā riska ierobežošanas instrumenti apraksts un to patiesās vērtības bilances datumā;

c) ierobežoto risku būtība;

d) naudas plūsmas riska ierobežošanai, periodi, kuros naudas plūsmas ir sagaidāmas, kad tās varētu ņemt vērā, nosakot peļņu vai zaudējumus, un jebkura prognozēta darījuma, kuram iepriekš lietota riska ierobežošanas uzskaite, bet kas vairs netiek paredzēts, apraksts.

59. ***Ja guvumi vai zaudējumi no riska ierobežošanas instrumenta naudas plūsmas riska ierobežošanā ir atzīti tieši pašu kapitālā, pašu kapitāla izmaiņu pārskatā uzņēmumam jāatklāj:***

a) summa, kas bija šādi atzīta pašu kapitālā pārskata periodā;

b) summa, kas tika izslēgta no pašu kapitāla un iekļauta pārskata perioda peļņā vai zaudējumos;

c) summa, kas tika izslēgta no pašu kapitāla pārskata periodā un iekļauta pret risku nodrošinātā augsti ticamā prognozētā darījumā iesaistīta nefinanšu aktīva vai nefinanšu saistību iegādes cenas vai citas uzskaites vērtības sākotnējā novērtējumā.

Nosacījumi un grāmatvedības politikas

60. ***Par katru finanšu aktīvu, finanšu saistību un pašu kapitāla instrumentu grupu uzņēmumam jāatklāj:***

a) informācija par finanšu instrumentu apjomu un būtību, ieskaitot būtiskus nosacījumus, kuri var ietekmēt nākotnes naudas plūsmu summu, laiku un noteiktību;

b) pieņemtās grāmatvedības politikas un metodes, ieskaitot atzīšanas kritērijus un novērtēšanas principus.

61. ***Kā daļu no informācijas atklāšanas par uzņēmuma grāmatvedības politikām, uzņēmumam katrai finanšu aktīvu kategorijai jāatklāj, vai parastais finanšu aktīvu pirkšanas un pārdošanas veids tiek uzskaitīts darījuma vai norēķinu dienā (skat. 39. SGS 38. punktu).***

62. Finanšu instrumenta līguma nosacījumi ietekmē instrumenta pušu nākotnes naudas saņemšanas un maksājumu summu, laiku un noteiktību. Ja atsevišķs finanšu instruments vai to grupa ir būtiska uzņēmuma finansiālajam stāvoklim vai tās nākotnes pamatdarbības rezultātiem, tiek atklāti to nosacījumi. Ja neviens atsevišķs instruments nav nozīmīgs uzņēmuma nākotnes naudas plūsmai, instrumentu būtiskās iezīmes apraksta ņemot vērā atbilstīgus līdzīgu instrumentu grupējumus.

63. Ja atsevišķi finanšu instrumenti vai to grupa, kurus uzņēmums tur vai emitē, rada potenciāli būtiskus riskus, kā aprakstīts 52. punktā, nosacījumi, kuri nodrošina informācijas atklāšanu ir:

a) pamatsumma, noteikta, nomināla vai cita summa, kas dažiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem, piemēram, procentu likmju mijmaiņas līgumiem, var būt summa (dēvēta par nosacīto summu), uz kuru balstās nākotnes maksājumi;

b) termiņa beigu, izbeigšanās vai izpildes termiņš;

c) agrā norēķina iespējas, kuras tur jebkura instrumenta puse, ieskaitot periodu vai datumu, kurā iespējas var tikt izmantotas un izmantošanas cena vai cenu robežas;

d) jebkuras puses iespējas konvertēt instrumentu vai apmainīt to pret citu finanšu instrumentu vai citu aktīvu, vai saistībām, ieskaitot periodu vai datumu, kurā iespējas var tikt izmantotas un konvertācijas vai maiņas rādītājus;

e) plānotās nākotnes naudas saņemšanas vai instrumenta pamatsummas maksājumu summa un laiks, ieskaitot kārtējās atmaksas un vērtspapīru dzēšanas fondu vai līdzīgas prasības;

f) noteiktā procentu, dividenžu vai citas periodiskas atdeves likme vai summa, kā arī maksājumu laiks;

g) turētais finanšu aktīva nodrošinājums vai ieķīlātais finanšu saistību nodrošinājums;

h) gadījumā, ja instrumenta naudas plūsma ir citā valūtā kā uzņēmuma funkcionālā valūta, valūta, kurā tiek pieprasīti saņemamie vai veicamie maksājumi;

i) gadījumā, ja instruments dod iespēju apmaiņai, informācija, kura aprakstīta posteņos a) - h), par instrumentu, kas tiks iegūts apmaiņā;

j) instrumenta nosacījumi vai saistītie līgumi, kas, ja pārkāpti, būtiski izmainītu jebkuru no nosacījumiem (piemēram, maksimālā parādu pret pašu kapitālu struktūra obligācijas līgumā, kuru pārkāpjot, būtu nekavējoties maksājama pilnā obligācijas pamatsumma).

64. Ja bilancē finanšu instrumenta uzrādīšana atšķiras no instrumenta juridiskās formas, ir vēlams, lai uzņēmums finanšu pārskatu piezīmēs paskaidro instrumenta būtību.

65. Informācija par finanšu instrumentu apmēru un būtību kļūst īpaši noderīga, ja tā norāda uz attiecībām starp atsevišķiem instrumentiem, kas var būtiski ietekmēt uzņēmuma nākotnes naudas plūsmu summu, laiku un noteiktību. Piemēram, var būt svarīgi atklāt informāciju par riska ierobežošanas attiecībām, piemēram, tādām, kas varētu pastāvēt, kad uzņēmumam pieder ieguldījums akcijās, par kurām tas ir iegādājies pārdošanas iespējas līgumu. Apmērs, līdz kuram pakļautību riskam izmaina attiecības starp aktīviem un saistībām, var būt acīmredzams finanšu pārskatu lietotājiem no tās informācijas veida, kas aprakstīts 63. punktā, bet atsevišķos gadījumos ir nepieciešana sīkāka informācijas atklāšana.

66. Saskaņā ar 1. SGS uzņēmums atklāj informāciju par visām nozīmīgām grāmatvedības politikām, ieskaitot pieņemtos vispārīgos principus un metodi šo principu piemērošanai darījumiem, citiem notikumiem vai apstākļiem, kas rodas no uzņēmuma uzņēmējdarbības. Finanšu instrumentu gadījumos, informācijas atklāšana ietver:

a) kritērijus, kuri piemēroti, nosakot, kad jāatzīst finanšu aktīvs vai finanšu saistības un kad jāpārtrauc tā atzīšana;

b) novērtēšanas principu, kas piemērots finanšu aktīviem un finanšu saistībām sākotnējās atzīšanas brīdī un pēc tam;

c) principu, pēc kura atzīti un novērtēti ienākumi un izdevumi, kas radušies no finanšu aktīviem un finanšu saistībām.

67. ***Uzņēmumam jāatklāj informācija par katras finanšu aktīvu un finanšu saistību grupas pakļautību procentu likmju riskam, tostarp:***

a) agrākais no līgumā noteiktā pārcenošanas vai beigu termiņa;

b) efektīvās procentu likmes, gadījumos, kad tās ir piemērojamas.

68. Uzņēmums sniedz informāciju par tā pakļautību procentu likmju nākotnes izmaiņu ietekmes riskam. Izmaiņas tirgus procentu likmēs tieši ietekmē līgumā noteiktās naudas plūsmas, kas saistītas ar dažiem finanšu aktīviem un finanšu saistībām (naudas plūsmas procentu likmju risks), kā arī citu patieso vērtību (patiesās vērtības procentu likmju risks).

69. Informācija par beigu termiņiem (vai pārcenošanas termiņiem, ja tie ir agrāki) norāda uz laika posmu, par kuru procentu likmes ir fiksētas, un informācija par efektīvajām procentu likmēm norāda uz līmeni, kurā tās ir fiksētas. Šīs informācijas atklāšana sniedz finanšu pārskatu lietotājiem pamatu novērtēt patiesās vērtības procentu likmju risku, kuram uzņēmums ir pakļauts, un, tādejādi, potenciālos guvumus vai zaudējumus. Instrumentiem, kuri pirms beigu termiņa tiek pārcenoti pēc tirgus procentu likmes, informācijas atklāšana par periodu līdz nākošajai pārcenošanai šim nolūkam ir daudz svarīgāka kā informācijas atklāšana par periodu līdz beigu termiņam.

70. Lai papildinātu informāciju par līgumā noteiktās pārcenošanas un beigu termiņiem, uzņēmums var izvēlēties atklāt informāciju par paredzamajiem pārcenošanas vai beigu termiņiem, ja šie termiņi būtiski atšķiras no līgumā noteiktajiem termiņiem. Piemēram, šī informācija var būt īpaši būtiska, ja uzņēmums var ar pamatotu ticamību paredzēt fiksētās likmes hipotekāro kredītu summu, kas tiks atmaksāta pirms beigu termiņa, un izmanto šo informāciju, lai pārvaldītu savus procentu likmju riskus. Papildu informācija ietver informācijas atklāšanu, kas ir balstīta uz vadības paredzētajiem nākotnes notikumiem un izdarīto pieņēmumu par pārcenošanas vai beigu termiņu paskaidrojumiem un to, kā šie pieņēmumi atšķiras no līguma termiņiem.

71. Uzņēmums norāda, kuri no tā finanšu aktīviem un finanšu saistībām ir:

a) pakļauti patiesās vērības procentu likmju riskam, piemēram, finanšu aktīvi un finanšu saistības ar fiksētu procentu likmi;

b) pakļauti naudas plūsmas procentu likmju riskam, piemēram, finanšu aktīvi un finanšu saistības ar mainīgu procentu likmi, ko maina atbilstoši tirgus likmju izmaiņām;

c) nav tieši pakļauti procentu likmju riskam, piemēram, daži ieguldījumi pašu kapitāla instrumentos.

72. 67. b) punkta prasības attiecas uz obligācijām, parādzīmēm, aizdevumiem un līdzīgiem finanšu instrumentiem, kuri paredz turpmākos maksājumus, kuri turētājam rada atdevi un emitentam rada izmaksas, kas atspoguļo naudas vērtību laikā. Prasības neattiecas uz tādiem finanšu instrumentiem kā ieguldījumi pašu kapitāla instrumentos un atvasinātiem finanšu instrumentiem, kuriem nav nosakāmas efektīvāa procentu likmes. Piemēram, pat ja tādi instrumenti kā procentu likmju atvasinātie līgumi (ieskaitot mijmaiņas līgumus, nākotnes procentu likmju līgumus un iespējas līgumus) ir pakļauti patiesās vērtības vai naudas plūsmu riskiem no tirgus procentu likmes izmaiņām, informācijas atklāšana par efektīvo procentu likmi netiek pieprasīta. Tomēr, sniedzot informāciju par efektīvo procentu likmi, uzņēmums atklāj riska ierobežošanas darījumu, piemēram, procentu likmju mijmaiņas līgumu ietekmi uz tā pakļautību procentu likmju riskam.

73. Uzņēmums var kļūt pakļauts procentu likmju riskam tāda darījuma rezultātā, kurā tā bilancē netiek atzīts finanšu aktīvs vai finanšu saistības. Šādos apstākļos uzņēmums atklāj informāciju, kas ļauj finanšu pārskatu lietotājiem saprast pakļautības veidu un apmēru. Piemēram, ja uzņēmums ir apņēmies aizdot līdzekļus par noteiktu procentu likmi, informācijas atklāšana parasti ietver summu, procentu likmi un beigu termiņu summai, kas tiek aizdota, un būtiskos darījumu, kas rada procentu likmju risku, noteikumus.

74. Uzņēmuma uzņēmējdarbības veids un tā aktivitāšu apjoms finanšu instrumentos nosaka, vai informāciju par procentu likmju risku sniedz stāstījuma veidā, tabulās vai lietojot abu veidu kombināciju. Ja uzņēmumam ir dažādi finanšu instrumenti, kas pakļauti patiesās vērtības vai naudas plūsmas procentu likmju riskiem, tas var pieņemt vienu vai vairākas no tālāk aprakstītajām pieejām informācijas uzrādīšanai:

a) procentu likmju riskam pakļauto finanšu instrumentu uzskaites vērtības var uzrādīt tabulu formā, grupējot pēc tiem, kuriem saskaņā ar līgumu pienāks beigu termiņš vai kuri tiks pārcenoti šādos laika posmos pēc bilances datuma:

   i) gada laikā vai agrāk;

   ii) pēc vairāk kā viena gada, bet ne vairāk kā diviem gadiem;

   iii) pēc vairāk kā diviem gadiem, bet ne vairāk kā trim gadiem;

   iv) pēc vairāk kā trim gadiem, bet ne vairāk kā četriem gadiem;

   v) pēc vairāk kā četriem gadiem, bet ne vairāk kā pieciem gadiem;

   vi) pēc vairāk kā pieciem gadiem.

b) ja uzņēmuma darbības rezultātus ietekmē tā pakļautības pakāpe procentu likmju riskam vai izmaiņām šajā pakļautībā, ir ieteicams atklāt detalizētāku informāciju. Tāds uzņēmums kā banka var atklāt piemēram, finanšu instrumenu uzskaites vērtības, atsevišķi grupējot pēc tiem, kuriem saskaņā ar līgumi pienāks beigu termiņš vai kuri tiks pārcenoti:

   i) mēneša laikā pēc bilances datuma vai agrāk;

   ii) pēc vairāk kā viena mēneša, bet ne vēlāk kā pēc trim mēnešiem pēc bilances datuma;

   iii) pēc vairāk kā trim mēnešiem, bet ne vēlāk kā pēc divpadsmit mēnešiem pēc bilances datuma.

c) līdzīgi uzņēmums var uzrādīt tā pakļautību naudas plūsmas procentu likmju riskam ar tabulu palīdzību, kurās uzrādīta apkopota to mainīgas likmes finanšu aktīvu un finanšu saistību grupu uzskaites vērtība, kuri beidzas dažādos nākotnes periodos;

d) informāciju par procentu likmi var atklāt atsevišķiem finanšu instrumentiem. Vidējās svērtās likmes vai to diapazons var tikt uzrādīts arī katrai finanšu instrumentu grupai. Uzņēmums var grupēt atsevišķās grupās tos instrumentus, kas ir citā valūtā vai kam ir būtiski atšķirīgi kredītriski, ja šie nosacījumi instrumentiem rada būtiski atšķirīgas efektīvās procentu likmes.

IAS 32

75. Dažos gadījumos uzņēmums var sniegt noderīgu informāciju par tā pakļautību procentu likmju riskiem, norādot hipotētisko tirgus procentu likmju izmaiņu ietekmi uz tā finanšu instrumentu patieso vērtību un nākotnes peļņu vai zaudējumiem un naudas plūsmām. Šādu informāciju var balstīt, piemēram, uz pieņemtu tirgus procentu likmju izmaiņu par vienu procentu punktu (100 bāzes punktiem) bilances datumā. Procentu likmju izmaiņu ietekme ietver izmaiņas procentu ienākumos un izdevumos, kas saistīti ar mainīgas likmes finanšu instrumentiem, un izmaiņas guvumos un zaudējumos, kas rodas no izmaiņām fiksētas likmes instrumentu patiesajā vērtībā. Uzrādīto procentu likmju jūtīgumu var ierobežot līdz procentu likmju izmaiņu tiešajai ietekmei uz procentus pelnošajiem finanšu instrumentiem, kuri ir atzīti bilances datumā, jo likmju izmaiņu netiešā ietekme uz finanšu tirgu un atsevišķiem uzņēmumiem parasti nevar tikt ticami paredzēta. Atklājot informāciju par procentu likmju jūtīgumu, uzņēmums norāda pamatu, uz kura tas ir gatavojis šo informāciju, ieskaitot visus būtiskos pieņēmumus.

Kredītrisks

76. ***Uzņēmumam jāatklāj informācija par katras finanšu aktīvu grupas un citu kredītriskam pakļautu posteņu pakļautību kredītriskam, tostarp:***

a) summu, kas vislabāk atspoguļo uzņēmuma maksimālo pakļautību kredītriskam bilances datumā, neņemot vērā neviena nodrošinājuma patieso vērtību gadījumos, kad citas puses nespēj pildīt savus finanšu instrumentos noteiktos pienākumus;

b) būtiskas kredītriska koncentrācijas.

77. Uzņēmums sniedz informāciju, kas attiecas uz kredītrisku, lai tā finanšu pārskatu lietotāji varētu novērtēt apjomu, kādā darījumu partneru nespēja izpildīt savus pienākumus, varētu samazināt ienākošās nākotnes naudas plūsmas summu no bilances datumā atzītiem finanšu aktīviem vai izraisīt naudas aizplūdi citu kredītriskam pakļautu posteņu dēļ (piemēram, kredīta atvasinātais finanšu instruments vai izsniegtā garantija trešās puses līguma pienākumiem). Šādas nespējas izpildīt pienākumus rada zaudējumus, kuri jāatzīst uzņēmuma peļņā vai zaudējumos. 76. punkts nepieprasa, lai uzņēmums atklāj informāciju par nākotnes zaudējumu varbūtības novērtējumu.

78. Informācija atklājama par summām, kas pakļautas kredītriskam, neņemot vērā iespējamo atgūšanu no nodrošinājuma realizācijas ("uzņēmuma maksimālā pakļautība kredītriskam"), lai:

a) sniegtu finanšu pārskatu lietotājiem konsekventu summas novērtējumu, kas pakļauta kredītriskam no finanšu aktīviem un citiem kredītriskam pakļautiem posteņiem;

un

b) ņemtu vērā iespēju, ka maksimālā pakļautība zaudējumiem var atšķirties no bilances datumā atzīto finanšu aktīvu uzskaites vērtības.

79. Gadījumā, ja finanšu aktīvi ir pakļauti kredītriskam, aktīvu uzskaites vērtība bilancē, no kuras atskaitīti uzkrājumi zaudējumiem, parasti atspoguļo summu, kas pakļauta kredītriskam. Piemēram, gadījumā, kad procentu likmju mijmaiņas līgumi ir uzrādīti patiesajā vērtībā, maksimālā pakļautība zaudējumiem bilances datumā parasti ir uzskaites vērtība, jo tā atspoguļo mijmaiņas līguma aizstāšanas izmaksas saistību neizpildes gadījumā pēc pašreizējām tirgus likmēm. Šajos gadījumos nav nepieciešama papildu informācijas atklāšana bez tās, kas sniegta bilancē. No otras puses, uzņēmuma maksimālais iespējamais zaudējums no dažiem finanšu instrumentiem var būtiski atšķirties no to uzskaites vērtības un no citām atklātām summām kā, piemēram, to patiesās vērtības vai pamatsummas. Šādos gadījumos ir nepieciešama papildu informācijas atklāšana saskaņā ar 76. a) punktu.

80. Finanšu aktīvu, kuram ir juridiski realizējamas tiesības veikt ieskaitu ar finanšu saistībām, bilancē neuzrāda neto bez saistībām, ja vien norēķins nav iecerēts pēc neto principa vai vienlaicīgi. Tomēr uzņēmums, sniedzot informāciju saskaņā ar 76. punktu, atklāj informāciju par tiesisko pamatu veikt ieskaitu. Piemēram, ja uzņēmumam pienākas saņemt ieņēmumus no finanšu aktīvu realizācijas pirms līdzvērtīgu vai lielāku summu finanšu saistību nokārtošanas, par kurām uzņēmumam ir tiesisks pamats veikt ieskaitu, uzņēmums var izmantot ieskaita tiesības, lai izvairītos no zaudējumu rašanās gadījumā, ja darījumu partneris nepilda saistības. Tomēr, ja uzņēmums reaģē vai reaģētu uz saistību nepildīšanu ar finanšu aktīva termiņa pagarināšanu, tas pakļautu sevi kredītriskam, ja pārskatītie termiņi būtu tādi, ka ieņēmumu saņemšanu ir paredzams atlikt pēc datuma, kurā jānorēķinās par saistībām. Lai informētu finanšu pārskatu lietotājus par apmēriem, līdz kuriem noteiktā laika brīdī kredītrisks ir samazināts, uzņēmums atklāj ieskaita tiesību esamību un ietekmi, ja ir paredzams, ka finanšu aktīvs tiks iekasēts saskaņā ar to nosacījumiem. Ja par finanšu saistībām, par kurām ir tiesības veikt ieskaitu, ir jānorēķinās pirms finanšu aktīva, uzņēmums ir pakļauts kredītriskam par pilnu aktīva uzskaites vērtību, ja darījumu partneris neizpilda saistības pēc norēķināšanās par saistībām.

81. Uzņēmumam var būt vairākas ģenerālvienošanās par neto norēķiniem, kas mazina pakļautību kredītriska zaudējumiem, bet neatbilst ieskaitīšanas nosacījumiem. Ja ģenerālvienošanās par neto norēķiniem būtiski samazina ar tiem finanšu aktīviem saistītos kredītriskus, kuri nav ieskaitīti ar saistībām pret to pašu darījumu partneri, uzņēmums sniedz papildu informāciju par šīs vienošanās ietekmi. Šāda informācijas atklāšana norāda, ka:

a) ar tiem finanšu aktīviem saistītais kredītrisks, par kuriem ir noslēgta ģenerālvienošanās par neto norēķiniem, ir likvidēts tikai tādā apmērā, ka finanšu saistības pret to pašu darījumu partneri tiks nokārtotas pēc aktīvu realizācijas

un

b) apjoms, par kuru uzņēmuma kopējā pakļautība kredītriskam ir samazināta ar ģenerālvienošanos par neto norēķiniem, var būtiski mainīties īsā laika periodā pēc bilances datuma, jo pakļautību ietekmē katrs ģenerālvienošanās par neto norēķiniem nosacījumiem pakļautais darījums.

Uzņēmumam ir vēlams atklāt arī informāciju par tā ģenerālvienošanās par neto norēķiniem nosacījumiem, kuri nosaka tā kredītriska samazinājuma apjomu.

82. Uzņēmums var būt pakļauts kredītriskam tāda darījuma rezultātā, kurā finanšu aktīvs nav atzīts bilancē, piemēram, finanšu garantija vai kredīta atvasinātais finanšu instruments. Citas puses pienākuma garantēšana rada saistības un pakļauj galvotāju kredītriskam, ko ņem vērā atklājot informāciju, kas pieprasīta 76. punktā.

83. Kredītriska koncentrācijas atklāj, ja tās nav acīmredzamas no citas informācijas atklāšanas par uzņēmējdarbības veidu un uzņēmuma finanšu stāvokli, un to rezultātā uzņēmums ir pakļauts nozīmīgiem zaudējumiem, ja citas puses nepilda saistības. Šādu koncentrāciju identificēšanai nepieciešams vadības novērtējums, kas ņem vērā uzņēmuma un tās debitoru apstākļus. 14. SGS *Informācijas sniegšana par segmentiem* sniedz norādījumus tās nozares un ģeogrāfisko segmentu identificēšanai, kuros var rasties kredītrisku koncentrācijas.

84. Kredītrisku koncentrācija var rasties no viena debitora vai debitoru grupas, kam ir tādas līdzīgas pazīmes, ka ir paredzama līdzīga ekonomisko vai citu apstākļu izmaiņu ietekme uz to spēju pildīt savus pienākumus. Pazīmes, kas var radīt risku koncentrāciju ir debitoru veikto darbību veids, piemēram, nozare, kurā tie darbojas, ģeogrāfiskais apgabals, kuros šīs darbības tiek veiktas un aizdevumu ņēmēju grupu kredītspējas līmenis. Piemēram, naftas un gāzes nozares iekārtu ražotājam parasti ir pircēju un pasūtītāju parādi par tā produktu pārdošanu, kuru nesamaksāšanas risku ietekmē ekonomiskās izmaiņas naftas un gāzes nozarē. Bankai, kas parasti sniedz starptautiska mēroga aizdevumus, var būt daudz aizdevumu mazāk attīstītām valstīm un bankas spēju tos atgūt var nelabvēlīgi ietekmēt vietējie ekonomiskie apstākļi.

IAS 32

85. Informācijas atklāšana par kredītriska koncentrāciju ir kopīgo pazīmju apraksts, kas identificē katru koncentrāciju un pakļautības kredītriskam maksimuma summu, kas saistīta ar visiem finanšu aktīviem, kam piemīt šīs pazīmes.

Patiesā vērtība

86. ***Izņemot gadījumus, kas minēti 90. punktā, par katru finanšu aktīvu un finanšu saistību grupu, uzņēmumam jāatklāj šīs grupas aktīvu un saistību patiesā vērtība tādā veidā, lai to varētu salīdzināt ar attiecīgo uzskaites vērtību bilancē. (39. SGS sniedz norādījumus patiesās vērtības noteikšanai.)***

87. Informāciju par patieso vērtību plaši izmanto uzņēmējdarbības nolūkiem, lai noteiktu uzņēmuma kopējo finanšu stāvokli un pieņemtu lēmumus par atsevišķiem finanšu instrumentiem. Tā ir būtiska arī daudzu finanšu pārskatu lietotāju lēmumu pieņemšanai, jo daudzos gadījumos tā atspoguļo finanšu tirgu novērtējumu par ar instrumentu saistīto nākotnes naudas plūsmu pašreizējo vērtību. Informācija par patieso vērtību ļauj salīdzināt finanšu instrumentus, kuriem būtībā ir vienādas ekonomiskās pazīmes, neatkarīgi no tā, kādēļ tie tiek turēti, un kad un kurš tos emitējis vai iegādājies. Patiesā vērtība sniedz neitrālu pamatu vadības saimnieciskuma novērtēšanai, norādot tās finanšu aktīvu pirkšanas, pārdošanas vai turēšanas vai saistību rašanās, saglabāšanas vai samaksas lēmumu ietekmi. Ja uzņēmums tā bilancē nenovērtē finanšu aktīvu vai finanšu saistības patiesajā vērtībā, tas sniedz informāciju par patieso vērtību, atklājot to papildus.

88. Par tādiem finanšu instrumentiem kā pircēju un pasūtītāju īstermiņa parādi, nav jāatklāj informācija par patieso vērtību, ja uzskaites vērtība aptuveni atspoguļo patieso vērtību.

89. Atklājot informāciju par patieso vērtību, uzņēmums grupē finanšu aktīvus un finanšu saistības grupās un ieskaita tās tikai tādā mērā, kādā ar tām saistītās uzskaites vērtības ir ieskaitītas bilancē.

90. ***Ja ieguldījumi nekotētos pašu kapitāla instrumentos vai atvasinātajos finanšu instrumentos, kas saistīti ar šādiem pašu kapitāla instrumentiem ir novērtēti izmaksās saskaņā ar 39. SGS tā iemesla dēļ, ka to patieso vērtību nevar ticami novērtēt, šis fakts jāatklāj kopā ar finanšu instrumentu aprakstu, to uzskaites vērtību, paskaidrojumu, kādēļ nevar ticami novērtēt patieso vērtību un, ja iespējams, aplēšu diapazonu, kurā visticamāk varētu atrasties patiesā vērtība. Turklāt, ja finanšu aktīvi, kuru patieso vērtību iepriekš nav bijis iespējams ticami novērtēt, tiek pārdoti, jāatklāj informācija par šo faktu, šo finanšu aktīvu uzskaites vērtību pārdošanas brīdī un atzīto guvumu vai zaudējumu summu.***

91. Ja ieguldījums nekotētos paša kapitāla instrumentos vai atvasinātajos finanšu instrumentos, kas saistīti ar šādiem pašu kapitāla instrumentiem ir novērtēti izmaksās saskaņā ar 39. SGS tā iemesla dēļ, ka to patieso vērtību nevar ticami novērtēt, informācija par patieso vērtību, kas aprakstīta 86. un 92. punktā, nav jāuzrāda. Tā vietā tiek sniegta informācija, lai palīdzētu finanšu pārskatu lietotājiem izdarīt savu vērtējumu par iespējamo atšķirību apjomu starp šādu finanšu aktīvu un finanšu saistību uzskaites vērtību un to patieso vērtību. Papildus paskaidrojumam par finanšu instrumenta galvenajām pazīmēm, kas ir piemērotas to vērtībai un iemesliem patiesās vērtības informācijas neatklāšanai, sniedz informāciju par šo instrumentu tirgu. Atsevišķos gadījumos saskaņā ar 60. punktu atklāto instrumentu nosacījumi var sniegt pietiekamu informāciju. Ja ir pamats šādai rīcībai, vadība var izteikt savu viedokli par finanšu aktīvu un finanšu saistību, kuru patieso vērtību tā nevar ticami noteikt, patieso vērtību un uzskaites vērtību saistību.

92. ***Uzņēmumam jāatklāj:***

a) atsevišķi pa būtiskām finanšu aktīvu un finanšu saistību grupām finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesās vērtības noteikšanai piemērotās metodes un būtiskos pieņēmumus. (55. punkts sniedz norādījumus finanšu aktīvu grupas noteikšanai.)

b) vai finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesās vērtības noteiktas tieši, pilnībā vai daļēji, ņemot vērā publiskotās cenu kotācijas aktīvā tirgū, vai aplēstas lietojot vērtēšanas paņēmienu (skat. 39. SGS AG71.-AG79. punktu).

c) vai tā finanšu instrumenti ietver finanšu instrumentus, kas novērtēti patiesajā vērtībā, kas noteikta pilnībā vai daļēji lietojot vērtēšanas paņēmienu, pamatojoties uz pieņēmumiem, kuri nebalstās uz novērojamām tirgus cenām vai likmēm. Ja, nomainot jebkuru pieņēmumu ar pamatoti iespējamu alternatīvu, tiktu iegūta būtiski atšķirīga patiesā vērtība, uzņēmumam jānorāda uz šo faktu un jāatklāj pamatoti iespējamo alternatīvo pieņēmumu diapazona ietekme uz patieso vērtību. Šim nolūkam, būtiskumu novērtē attiecībā pret peļņu vai zaudējumiem un kopējiem aktīviem vai kopējām saistībām.

d) kopējā patiesās vērtības, kas aplēsta lietojot vērtēšanas paņēmienu, izmaiņu summa kas tika atzīta pārskata perioda peļņā vai zaudējumos.

93. Informācijas atklāšana par patieso vērtību ietver informācijas atklāšanu par patiesās vērtības noteikšanai lietoto metodi un būtiskajiem pieņēmumiem tās piemērošanā. Piemēram, uzņēmums atklāj informāciju par pieņēmumiem, kas attiecas uz priekšapmaksas likmēm, prognozēto kredītu zaudējumu likmēm un procentu vai diskonta likmes, ja tās ir nozīmīgas.

Citas informācijas atklāšana

Atzīšanas pārtraukšana

94. ***a) Uzņēmums var būt nodevis finanšu aktīvu (skat. 39. SGS 18. punktu) vai noslēdzis tāda veida vienošanos, kas aprakstīta 39. SGS 19. punktā tādā veidā, ka vienošanās neatbilst finanšu aktīva nodošanas kritērijiem. Ja uzņēmums turpina vai nu visa aktīva posteņa atzīšanu vai aktīva posteņa atzīšanu tā saglabātās iesaistes apmērā (skat. 39. SGS, 29. un 30. punktu), tam par katru finanšu aktīvu grupu jāatklāj šāda informācija:***

i) aktīvu būtība;

ii) risku un atlīdzību, kuriem uzņēmums saglabā pakļautību, būtība;

iii) ja uzņēmums turpina atzīt visu aktīvu, aktīva un ar to saistīto saistību uzskaites vērtība

un

iv) ja uzņēmums turpina aktīva atzīšanu tā saglabātās iesaistes apmērā, kopējo aktīva summu, aktīva summu, kuru uzņēmums turpina atzīt un saistīto saistību uzskaites vērtību.

Nodrošinājums

94. ***b) Uzņēmumam jāatklāj to finanšu aktīvu uzskaites vērtība, kuri ieķīlāti kā saistību nodrošinājums, kuri ieķīlāti kā iespējamo saistību nodrošinājums, un (saskaņā ar 60. a) un 63. g) punktu) jebkādi būtiskie nosacījumi, kas attiecas uz aktīviem, kuri ieķīlāti kā nodrošinājums.***

c) Ja uzņēmums ir pieņēmis nodrošinājumu, kuru tas drīkst pārdot vai atkārtoti ieķīlāt, ja nodrošinājuma īpašnieks nav neizpildījis saistības, tam ir jāatklāj:

i) pieņemtā nodrošinājuma patiesā vērtība (finanšu un nefinanšu aktīvi);

ii) katra nodrošinājuma, kas ir pārdots vai atkārtoti ieķīlāts, patiesā vērtība un tas, vai uzņēmumam ir pienākums to atdot

un

iii) jebkādi būtiski nosacījumi, kas saistīti ar šī nodrošinājuma lietojumu (saskaņā ar 60. a) un 63. b) punktu).

Salikti finanšu instrumenti ar vairākiem iegultiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem

94. *d) Ja uzņēmums ir emitējis instrumentu, kam ir gan saistību, gan pašu kapitāla sastāvdaļa (skat. 28. punktu) un šim instrumentam ir vairāku iegultu atvasināto finanšu instrumentu pazīmes, kuru vērtības ir savstarpēji atkarīgas (piemēram, atsaucams konvertējams parāda instruments), tam ir jāatklāj šīs īpašības un saistību sastāvdaļas efektīvā procentu likme (izņemot visus iegultos atvasinātos finanšu instrumentus, kuri uzskaitīti atsevišķi).*

Finanšu aktīvi un finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus (skat. arī AG40. punktu)

94. *e) Uzņēmumam ir jāatklāj uzskaites vērtības finanšu aktīviem un finanšu saistībām, kuri:*

i) ir klasificēti kā turēti tirdzniecības nolūkā

un

ii) sākotnēji atzīstot uzņēmums tos noteicis kā finanšu aktīvus un finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus (t.i. tie, kuri nav finanšu instrumenti, kas klasificēti kā turēti tirdzniecības nolūkā).

f) Ja uzņēmums ir noteicis finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus, tam jāatklāj:

i) patiesās vērtības izmaiņu summa, kas nav attiecināma uz izmaiņām standarta procentu likmē (piemēram, LIBOR)

un

ii) atšķirība starp to uzskaites vērtību un summu, kura uzņēmumam saskaņā ar līgumu būtu jāmaksā pienākuma turētājam termiņa beigās.

Pārklasificēšana

94. *g) Ja uzņēmums ir pārklasificējis finanšu aktīvu par tādu, kas novērtēts izmaksās vai amortizētās izmaksās, nevis patiesajā vērtībā (skat. 39. SGS 54. punktu), tam jāatklāj šīs pārklasificēšanas iemesls.*

Peļņas un zaudējumu aprēķins un pašu kapitāls

94. *h) Uzņēmumam jāatklāj ienākumu, izdevumu un guvumu un zaudējumu būtiskie posteņi, kas radušies no finanšu aktīviem un finanšu saistībām, un vai tie iekļauti peļņā vai zaudējumos vai kā atsevišķa pašu kapitāla sastāvdaļa. Šim nolūkam informācijas atklāšanai jāiekļauj vismaz šādi posteņi:*

i) kopējie procentu ienākumi un kopējie procentu izdevumi (kas aprēķināti, lietojot efektīvo procentu metodi) no finanšu aktīviem un finanšu saistībām, kas nav novērtēti patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus;

ii) par pārdošanai pieejamiem finanšu aktīviem, visu guvumu vai zaudējumu summa, kas perioda laikā atzīta tieši pašu kapitālā, un summa, kas tikusi izslēgta no pašu kapitāla un atzīta pārskata perioda peļņā vai zaudējumos

un

iii) procentu ienākumu summa, kas uzkrāta par finanšu aktīviem, kuru vērtība ir samazinājusies, saskaņā ar 39.SGS AG93. punktu.

Vērtības samazināšanās

94. ***i) Uzņēmumam atsevišķi par katru būtisko finanšu aktīvu grupu jāatklāj jebkādas peļņā vai zaudējumos atzītās finanšu aktīvu vērtības samazināšanās būtība un summa (55. punkts sniedz norādījumus finanšu aktīvu grupu noteikšanai).***

Saistību neizpilde un nosacījumu pārkāpšana

94. ***j) Attiecībā uz jebkuru pamatsummas, procentu, vērtspapīru dzēšanas fonda vai izpirkšanas nosacījumu saistību nepildi pārskata periodā par bilances datumā atzītiem maksājamiem aizdevumiem un jebkādu citu aizdevumu līgumu nosacījumu pārkāpumiem pārskata periodā, ja šie pārkāpumi atļauj aizdevējam pieprasīt atmaksu (izņemot, ja bilances datumā vai pirms tā nosacījumu pārkāpumi ir likvidēti, vai to dēļ ir panākta vienošanās mainīti aizdevuma nosacījumus) uzņēmumam jāatklāj:***

i) informācija par šiem nosacījumu pārkāpumiem;

ii) bilances datumā atzīto maksājamo aizdevumu, kuriem notikuši nosacījumu pārkāpumi, summa

un

iii) attiecībā uz saskaņā ar ii) atklāto summu, informācija par to, vai pirms datuma, kad finanšu pārskati tika apstiprināti publiskošanai saistību nepildīšana ir likvidēta vai panākta vienošanās mainīt maksājamo aizdevumu nosacījumus.

95. Informācijas atklāšanai par aizdevumu līgumu nosacījumu pārkāpumiem saskaņā ar 94. j) punktu, maksājamie aizdevumi ietver emitētus parāda instrumentus un finanšu saistības, kas nav pircēju un pasūtītāju īstermiņa parādi ar parastiem kredīta nosacījumiem. Ja šāds pārkāpums radies un līdz bilances datumam tas nav likvidēts vai nav panākta vienošanās mainīt atmaksājamā aizdevuma nosacījumus, pārkāpuma ietekmi uz saistību klasifikāciju par īstermiņa vai ilgtermiņa instrumentu nosaka saskaņā ar 1. SGS.

SPĒKĀ STĀŠANĀS DATUMS

96. ***Uzņēmumam jāpiemēro šis Standarts ikgadējiem periodiem, kuri sākas 2005. gada 1. janvārī vai pēc tā. Ir atļauts uzsākt Standarta piemērošanu ātrāk. Uzņēmums nedrīkst piemērot šo Standartu ikgadējiem periodiem, kuri sākas pirms 2005. gada 1. janvāra, ja vien tas nepiemēro 39. SGS (izdots 2003. gada decembrī). Ja uzņēmums piemēro šo Standartu periodiem, kuri sākas pirms 2005. gada 1. janvāra, tam šis fakts jāatklāj.***

97. ***Šis Standarts jāpiemēro retrospektīvi.***

CITU PAZIŅOJUMU ATSAUKŠANA

98. Šis Standarts aizstāj 32. SGS *Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana un sniegšana,* pārskatīts 2000. gadā.

IAS 32

99. Šis Standarts aizstāj šīs interpretācijas:

a) PIK-5 *Finanšu instrumentu klasifikācija — uzkrājumi iespējamām saistībām;*

b) PIK-16 *Pamatkapitāls — Atpirktie pašu kapitāla instrumenti (Pašu akcijas)*

un

c) PIK-17 *Pašu kapitāls — pašu kapitāla darījumu izmaksas.*

100. Šis Standarts atsauc PIK D34. interpretācijas projektu *Finanšu instrumenti — Turētāja izpērkami instrumenti vai tiesības.*

PIELIKUMS

Piemērošanas norādījumi 32. SGS Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana un sniegšana

Šis pielikums ir Standarta neatņemama sastāvdaļa.

AG1. Šie piemērošanas norādījumi paskaidro šī Standarta konkrētu aspektu piemērošanu.

AG2. Standarts neaplūko finanšu instrumentu atzīšanu vai novērtēšanu. Ar finanšu aktīvu un finanšu saistību atzīšanu un novērtēšanu saistītās prasības ir izklāstītas 39. SGS "Finanšu instrumenti: Atzīšana un novērtēšana".

Definīcijas (11.-14. punkts)

Finanšu aktīvi un finanšu saistības

AG3. Valūta (nauda) ir finanšu aktīvs tādēļ, ka tā pārstāv apmaiņas līdzekli, un tādēļ tā ir pamats, pret kuru finanšu pārskatos tiek novērtēti un atzīti visi darījumi. Naudas noguldījums bankā vai līdzīgā finanšu iestādē ir finanšu aktīvs, jo tas pārstāv noguldītāja līgumā noteiktās tiesības no iestādes saņemt naudu vai, samaksājot finanšu saistības, par tā atlikumu izrakstīt čeku vai līdzīgu instrumentu par labu kreditoram.

AG4. Finanšu aktīvu, kuri pārstāv līgumā noteiktas tiesības nākotnē saņemt naudu un finanšu saistību, kuras pārstāv līgumā noteiktu pienākumu nākotnē nodot naudu, tipiski piemēri ir:

a) pircēju un pasūtītāju parādi;

b) saņemamās un maksājamās parādzīmes;

c) saņemamie un maksājamie aizdevumi

un

d) saņemamās un maksājamās obligācijas.

Katrā gadījumā, vienas puses līgumā noteiktās tiesības saņemt (vai pienākums maksāt) naudā tiek saskaņotas ar otras puses attiecīgo pienākumu maksāt (vai tiesībām saņemt).

AG5. Cits finanšu instrumentu veids ir tāds, par kuru gūstamais vai atdodamais ekonomiskais labums ir finanšu aktīvs, kas nav nauda. Piemēram, valsts obligācijās apmaksājama parādzīme tās turētājam dod līgumā noteiktas tiesības saņemt un līgumā noteiktu pienākumu emitentam, piegādāt valsts obligācijas, nevis naudu. Obligācijas ir finanšu aktīvi tāpēc, ka tās pārstāv emitējošās valsts pienākumu maksāt naudā. Parādzīme tādēļ ir tās turētāja finanšu aktīvs un parādzīmes emitenta finanšu saistības.

AG6. "Mūžīgi" parāda instrumenti (piemēram, "mūžīgas" obligācijas, parādzīmes un kapitāla parādzīmes) parasti dod turētājam līgumā noteiktas tiesības saņemt procentu maksājumus noteiktos datumos, kas turpinās nenoteiktā laikā nākotnē, vai nu bez tiesībām saņemt pamatsummu vai ar tiesībām uz pamatsummas atgūšanu pie nosacījumiem, kas to padara maz ticamu vai ļoti tālā nākotnē. Piemēram, uzņēmums var emitēt finanšu instrumentu, kas pieprasa veikt ikgadējās iemaksas mūža rentē saskaņā ar noteikto 8 procentu likmi, kas piemērota VV 1 000 (*) nominālvērtībai vai pamatsummai. Pieņemot, ka 8 procenti bijusi tirgus procentu likme instrumenta emisijas brīdī, emitents uzņemas līgumā noteiktu pienākumu veidot nākotnes procentu maksājumu plūsmu, kam sākotnējā novērtējumā patiesā vērtība (pašreizējā vērtība) ir VV 1.000.Instrumenta turētājam un emitentam ir attiecīgi finanšu aktīvs un finanšu saistības.

(*) Šajos norādījumos naudas summas tiek denominētas "valūtas vienībās" (VV).

IAS 32

AG7. Līgumā noteiktas tiesības vai pienākums saņemt, piegādāt vai apmainīt finanšu instrumentus, pašas par sevi ir finanšu instrumenti. Līgumā noteiktu tiesību un pienākumu ķēde atbilst finanšu instrumenta definīcijai, ja tā galu galā ved pie naudas maksājuma saņemšanas vai pašu kapitāla iegādes vai emisijas.

AG8. Spēja izmantot ar līgumu noteiktas tiesības vai prasības pildīt līgumā noteiktu pienākumu var būt galīgas vai var būt atkarīgas no turpmāka notikuma. Piemēram, finanšu garantijas ir ar līgumu noteiktas aizdevēja tiesības no galvotāja saņemt naudu, un attiecīgā galvotāja līgumā noteikts pienākums maksāt aizdevējam, gadījumā ja aizņēmējs neizpilda saistības. Līgumā noteiktas tiesības un pienākums pastāv pagātnes darījuma vai notikuma dēļ (garantijas uzņemšanās), pat ja gan aizdevēja spēja izmantot tā tiesības, gan prasības galvotājam rīkoties saskaņā ar savu pienākumu ir atkarīgas no aizņēmēja saistību nepildīšanas nākotnē. Iespējamās tiesības un pienākums atbilst finanšu aktīva un finanšu saistību definīcijai, pat ja šādi aktīvi un saistības ne vienmēr tiek atzītas finanšu pārskatos.

AG9. Saskaņā ar 17. SGS *Noma* finanšu noma, galvenokārt, ir iznomātāja pilnvaras saņemt, un nomnieka pienākums maksāt, maksājumu plūsmu, kas būtībā ir tas pats, kas saskaņā ar aizdevuma līgumu ir pamatsummas un procentu samaksa. Iznomātais maksājums. Iznomātājs saskaņā ar nomas līgumu uzskaita ieguldījumu parāda summā nevis pašā iznomātajā aktīvā. Operatīvā noma, no otras puses, galvenokārt, tiek uzskatīta par nepabeigtu līgumu, kas iznomātājam uzliek pienākumu nodot lietošanā aktīvu nākotnes periodos apmaiņā pret atlīdzību, kas ir līdzvērtīga maksai par pakalpojumu. Iznomātājs turpina uzskaitīt pašu iznomāto aktīvu, nevis parāda summu, ko saskaņā ar līgumu, tas saņems nākotnē. Attiecīgi finanšu noma ir finanšu instruments un operatīvā noma nav finanšu instruments (izņemot individuālos maksājumus, kas pašreiz ir maksājami)

AG10. Fiziskie aktīvi (piemēram, krājumi, pamatlīdzekļi), nomātie aktīvi un nemateriālie aktīvi (piemēram, patenti un preču zīmes) nav finanšu aktīvi. Šādu fizisku un nemateriālu aktīvu kontrole rada iespēju ģenerēt ienākošo naudas plūsmu vai citu finanšu aktīvu, bet tā nerada pašreizējas tiesības saņemt naudu vai citu finanšu aktīvu.

AG11. Aktīvi (piemēram, nākamo peiodu izdevumi) par kuriem nākotnes ekonomiskais labums ir preču vai pakalpojumu saņemšana, nevis tiesības saņemt naudu vai citu finanšu aktīvu, nav finanšu aktīvi. Līdzīgi, tādi posteņi kā atliktie ieņēmumi un vairums garantijas pienākumu nav finanšu saistības tādēļ, ka ekonomisko labumu aizplūde, kas ar tiem saistīta, ir preču un pakalpojumu piegāde, nevis līgumā noteikts pienākums maksāt naudā vai ar citu finanšu aktīvu.

AG12. Saistības un aktīvi, kas nav noteikti līgumā (piemēram, ienākumu nodokļi, ko rada valsts ar likumu noteiktās prasības) nav ne finanšu saistības ne finanšu aktīvi. Ienākumu nodokļu uzskaite ir aplūkota 12. SGS *Ienākumu nodokļi*. Līdzīgi, prakses radītie pienākumi, kā noteikts 37. SGS *Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi*, nerodas no līgumiem un nav finanšu saistības.

Pašu kapitāla instrumenti

AG13. Pašu kapitāla instrumentu piemēri ir nepārdodamas parastās akcijas, daži priekšrocību akciju veidi (skat. AG25. un AG26. punktu), un garantijas vai pārdoti pirkšanas iespējas līgumi, kas ļauj turētājam parakstīties vai iegādāties fiksētu skaitu emitējošā uzņēmuma nepārdodamo parasto akciju apmaiņā pret fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu. Uzņēmuma pienākums emitēt vai iegādāties fiksētu skaitu tā paša pašu kapitāla instrumentu apmaiņā pret fiksētu naudas vai cita finanšu aktīva summu ir uzņēmuma pašu kapitāla instruments. Tomēr, ja šāds līgums uzņēmumam uzliek pienākumu maksāt naudā vai ar citu finanšu aktīvu, tas arī rada saistības izpirkšanas summas pašreizējā vērtībā (skat. AG27. a) punktu). Nepārdodamo parasto akciju emitents uzņemas saistības, kad tas formāli rīkojas, lai veiktu sadali un tam tiek uzlikts tiesisks pienākums pret akcionāriem to izpildīt. Tas tā var būt pēc dividenžu izsludināšanas, vai kad uzņēmums tiek likvidēts un visi aktīvi, kas atlikuši pēc saistību nokārtošanas kļūst sadalāmi akcionāriem.

AG14. Nopirkts pirkšanas iespējas vai cits līdzīgs līgums, ko uzņēmums ieguvis, kas tam dod tiesības atpirkt fiksētu skaitu tā paša pašu kapitāla instrumentu apmaiņā pret fiksētas naudas vai cita finanšu aktīva summas nodošanu, nav uzņēmuma finanšu aktīvs. Tā vietā, jebkāda par šādu līgumu samaksātā atlīdzība tiek atskaitīta no pašu kapitāla.

Atvasinātie finanšu instrumenti

AG15. Finanšu instrumenti ietver primāros instrumentus (piemēram, debitoru parādi, parādi kreditoriem un pašu kapitāla instrumenti) un atvasinātos finanšu instrumentus (piemēram, finanšu iespējas līgumi, biržā tirgotie un ārpusbiržas nākotnes līgumi, procentu likmju mijmaiņas līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi). Atvasinātie finanšu instrumenti atbilst finanšu instrumenta definīcijai un, līdz ar to, ietilpst šī Standarta darbības jomā.

AG16. Atvasinātie finanšu instrumenti rada tiesības un pienākumus, kuru ietekmē starp instrumenta pusēm tiek nodots viens vai vairāki ar pamatā esošo primāro finanšu instrumentu saistītie finanšu riski. Sākotnēji, atvasinātais finanšu instruments sniedz vienai pusei līgumā noteiktas tiesības apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu pusi apstākļos, kas tai ir potenciāli labvēlīgi, vai līgumā noteiktu pienākumu apmainīt finanšu saistības ar citu pusi apstākļos, kas tai ir potenciāli nelabvēlīgi. Tomēr, pie līguma (*) uzsākšanas netiek ne nodots pamatā esošais primārais finanšu instruments, ne šāda nodošana noteikti notiek līguma beigu termiņā. Daži instrumenti uzliek abām pusēm tiesības un pienākumu veikt apmaiņu. Tā kā apmaiņas nosacījumi tiek noteikti līdz ar atvasinātā instrumenta uzsākšanu, līdz ar cenu izmaiņām finanšu tirgos šie nosacījumi var kļūt vai nu labvēlīgi vai nelabvēlīgi.

AG17. Pārdošanas vai pirkšanas iespējas līgumi apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības (t.i. finanšu instrumentus, kas nav paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumenti), dod turētājam tiesības iegūt potenciālos nākotnes ekonomiskos labumus, kas saistīti ar līguma pamatā esošā finanšu instrumenta patiesās vērtības izmaiņām. Un otrādi, iespējas līguma pārdevējs uzņemas pienākumu atturēties no potenciāliem nākotnes ekonomiskiem labumiem vai ciest ekonomisko labumu potenciālos zaudējumus, kas saistīti ar pamatā esošā finanšu instrumenta patiesās vērtības izmaiņām. Līgumā noteiktas turētāja tiesības un pārdevēja pienākums atbilst attiecīgi finanšu aktīva un finanšu saistību definīcijai. Iespējas līguma pamatā esošais finanšu instruments var būt jebkurš finanšu aktīvs, ieskaitot citu uzņēmumu akcijas un procentus pelnošus instrumentus. Iespējas līgums var pieprasīt, lai pārdevējs emitē parāda instrumentu, nevis nodod finanšu aktīvu, kamēr iespējas līguma pamatā esošais instruments būtu turētāja finanšu aktīvs, gadījumā, ja iespēja tiktu izmantota. Iespējas līguma turētāja tiesības apmainīt finanšu aktīvu potenciāli labvēlīgos apstākļos un pārdevēja pienākums apmainīt finanšu aktīvu potenciāli nelabvēlīgos apstākļos atšķiras no pamatā esošā finanšu aktīva, kas jāapmaina iespējas izmantošanas gadījumā. Iespējas izmantošanas varbūtība neietekmē turētāja tiesību un pārdevēja pienākumu veidu.

AG18. Cits atvasinātā finanšu instrumenta piemērs ir nākotnes līgums, par kuru jānorēķinās pēc sešiem mēnešiem un kurā viena puse (pircējs) apņemas nodot VV 1 000 000 naudā apmaiņā pret VV 1 000 000 fiksētas likmes valsts obligāciju nominālu summu un otra puse (pārdevējs) apņemas piegādāt VV 1 000 000 fiksētas likmes valsts obligāciju nominālu summu pret VV 1 000 000 naudā. Sešu mēnešu laikā abām pusēm ir līgumā noteiktas tiesības un pienākums apmainīt finanšu instrumentus. Ja valsts obligāciju tirgus vērtība paceļas virs VV 1 000 000, apstākļi būs labvēlīgi pircējam un nelabvēlīgi pārdevējam; ja tirgus vērtība nokrīt zem VV 1 000 000, ietekme būs pretēja. Pircējam ir ar līgumu noteiktas tiesības (finanšu aktīvs), kas ir līdzīgas tiesībām, kādas ir saskaņā ar turētu pirkšanas iespējas līgumu, un līgumā noteikts pienākums (finanšu saistības), kas ir līdzīgs pienākumam, kāds ir saskaņā ar pārdotu pārdošanas iespējas līgumu; pārdevējam ir līgumā noteiktas tiesības (finanšu aktīvs), kas ir līdzīgas tiesībām, kādas ir saskaņā ar turētu pārdošanas iespējas līgumu, un līgumā noteikts pienākums (finanšu saistības), kas ir līdzīgs pienākumam, kāds ir saskaņā ar pārdotu pirkšanas iespējas līgumu. Attiecībā uz iespējas līgumiem, šīs līgumā noteiktās tiesības un pienākumi sastāda finanšu aktīvus un finanšu saistības, kas ir atsevišķi un atšķirīgi no pamatā esošajiem finanšu instrumentiem (obligācijām un naudas, kas jāapmaina). Abām nākotnes līguma pusēm ir pienākums darboties noteiktajā laikā, turpretī darbība saskaņā ar iespējas līgumu notiek tikai kad un ja iespējas līguma turētājs izvēlas to izmantot.

(*) Tas attiecas uz vairākumu, bet ne visiem atvasinājumiem, piem., dažās starpvalūtu procentu likmēs maiņas darījumu kapitāls tiek mainīts sākumā (un vēlreiz apmainīts parāda atmaksāšanas termiņā).

IAS 32

AG19. Daudzi citi atvasināto instrumentu veidi paredz tiesības vai pienākumu nākotnē veikt apmaiņu, ieskaitot procentu likmju mijmaiņas līgumus, valūtas mijmaiņas līgumus, procentu likmju robežu līgumus, apņemšanos piešķirt aizdevumu, parādzīmju emitēšanas iespējas un akreditīvus. Procentu mijmaiņas līgumu var uzskatīt par nākotnes līguma veidu, kurā puses vienojas veikt vairākas naudas summu apmaiņas, vienu summu aprēķinot, pamatojoties uz mainīgo procentu likmi, un citas, pamatojoties uz fiksētu procentu likmi. Biržā tirgotie nākotnes līgumi ir viens no nākotnes līgumu veidiem, kas galvenokārt atšķiras ar to, ka līgumi ir standartizēti un tiek tirgoti biržā.

Līgumi pirkt vai pārdot nefinanšu posteņus (8. – 10. punkts)

AG20. Līgumi pirkt vai pārdot nefinanšu posteņus neatbilst finanšu instrumentu definīcijai, jo vienas puses līgumā noteiktās tiesības saņemt nefinanšu aktīvu vai pakalpojumu un attiecīgi otras puses pienākums neveido pašreizējas tiesības vai pienākumu nevienai no pusēm saņemt, piegādāt vai apmainīt finanšu aktīvu. Piemēram, līgumi, kuri atļauj norēķinu tikai ar nefinanšu posteņu saņemšanu vai piegādi (piemēram, iespējas līgumi, biržā tirgoti vai ārpusbiržas nākotnes līgumi par sudrabu) nav finanšu instrumenti. Daudzi preču līgumi ir šāda veida. Daži ir standartizēti un tiek tirgoti organizētos tirgos lielā mērā tādā pašā veidā kā daži atvasinātie finanšu instrumenti. Piemēram, biržā tirgotu preču nākotnes līgumu var viegli nopirkt un pārdot par naudu, jo tas ir kotēts tirdzniecībai biržas sarakstā un var daudzkārt mainīt īpašnieku. Tomēr, puses, kas pērk un pārdod šo līgumu, patiesībā, tirgojas ar tā pamatā esošo preci. Iespēja nopirkt vai pārdot preču līgumu par naudu, vieglums ar kādu tas var tikt nopirkts vai pārdots un varbūtība vienoties par norēķinu naudā par pienākumu saņemt vai piegādāt preces nemaina līguma pamata raksturu tādā mērā, lai radītu finanšu instrumentu. Tomēr, daži līgumi pirkt vai pārdot nefinanšu posteņus, par kuriem var norēķināties neto vai apmainot finanšu instrumentus, vai kuros nefinanšu postenis ir viegli pārvēršams naudā, ietilpst šī Standarta darbības jomā tā, it kā tie būtu finanšu instrumenti (skat. 8. punktu).

AG21. Līgums, kurš ietver fizisku aktīvu saņemšanu vai piegādi nerada vienai pusei finanšu aktīvu un otrai pusei finanšu saistības, ja vien attiecīgs maksājums ir atlikts pēc datuma, kurā ir nodoti fiziskie aktīvi. Šāds gadījums ir preču pirkšana ar tirdzniecības kredītu.

AG22. Daži līgumi ir saistīti ar precēm, bet neietver norēķinā fizisku preces saņemšanu vai piegādi. Tie nosaka norēķinu ar naudas maksājumiem, kuri tiek noteikti saskaņā ar līgumā ietvertu formulu, nevis ar fiksētu summu maksājumu. Piemēram, obligācijas pamatsumma var būt aprēķināta obligācijas beigu termiņā piemērojot naftas tirgus cenu fiksētam daudzumam naftas. Pamatsummu indeksē attiecībā pret preces cenu, bet par to norēķinās tikai naudā. Šāds līgums veido finanšu instrumentu.

AG23. Finanšu instrumenta definīcija ietver arī līgumu, kas papildus finanšu aktīvam vai finanšu saistībām rada nefinanšu aktīvu vai nefinanšu saistības. Šādi finanšu instrumenti bieži dod vienai pusei iespēju apmainīt finanšu aktīvu pret nefinanšu aktīvu. Piemēram, ar naftu saistīta obligācija var dot turētājam tiesības saņemt fiksētu periodisku procentu maksājumu plūsmu un fiksētu naudas summu termiņa beigās, ar iespēju apmainīt pamatsummu pret fiksētu naftas daudzumu. Tas, cik pievilcīga ir šīs iespējas izmantošana, būs atšķirīgi dažādos gadījumos, atkarībā no naftas patiesās vērtības attiecībā pret naudas apmaiņas likmi pret naftu (apmaiņas cenu), kas ietverta obligācijā. Obligācijas turētāja nolūki attiecībā uz iespējas izmantošanu, nemaina salikto aktīvu būtību. Turētāja finanšu aktīvi un emitenta finanšu saistības padara obligāciju par finanšu instrumentu, neatkarīgi no citiem izveidotiem aktīvu un saistību veidiem.

AG24. Lai arī Standarts nav veidots, lai tiktu piemērots preču vai citiem līgumiem, kas neatbilst finanšu instrumentu definīcijai vai 8. punktam, uzņēmumus var uzskatīt par piemērotu šādiem līgumiem piemērot šī Standarta attiecīgās informācijas atklāšanas prasības.

Saistības un pašu kapitāls (15.-27. punkts)

Nav līgumā noteikta pienākuma nodot naudu vai citu finanšu aktīvu (17.-20. punkts)

AG25. Priekšrocību akcijas var tikt emitētas ar dažādām tiesībām. Nosakot vai priekšrocību akcijas ir finanšu saistības vai pašu kapitāla instruments, emitents novērtē katrās konkrētā akcijā ietvertās tiesības, lai noteiktu vai tām piemīt finanšu saistību pamatīpašības. Piemēram, priekšrocību akcijai, kura dod iespēju izpirkšanai noteiktā datumā vai pēc turētāja izvēles, ir finanšu saistības, jo emitentam ir pienākums nodot finanšu aktīvus akcijas turētājam. Iespējamā emitenta nespēja izpildīt pienākumu izpirkt priekšrocību akciju, kad līgumā tai ir noteikts to darīt, vai nu līdzekļu trūkuma, likumā noteiktu ierobežojumu vai nepietiekamas peļņas vai rezervju dēļ, neatbrīvo to no pienākuma. Emitenta iespēja izpirkt akcijas par naudu neatbilst finanšu saistību definīcijai, jo emitentam nav pašreizēja pienākuma nodot finanšu aktīvus akcionāriem. Šajā gadījumā, akciju izpirkšana ir vienīgi emitenta ziņā. Tomēr var rasties pienākums, ja akciju emitents izmanto iespēju parasti formāli informējot akcionārus par nolūku izpirkt akcijas.

AG26. Ja priekšrocību akcijas ir neizpērkamas, atbilstošu klasifikāciju nosaka citas tajās ietvertās tiesības. Klasifikācija pamatojas uz vienošanās būtības novērtējumu un finanšu saistību un pašu kapitāla instrumentu definīcijām. Ja peļņas sadale priekšrocību akciju turētājiem, vai nu kumulatīva vai nekumulatīva, ir emitenta ziņā, akcijas ir pašu kapitāla instrumenti. Priekšrocību akcijas klasifikāciju par pašu kapitāla instrumentu vai finanšu saistību neietekmē, piemēram:

a) peļņas sadales veikšanas vēsture;

b) nodoms veikt peļņas sadali nākotnē;

c) iespējamā negatīvā ietekme uz emitenta parasto akciju cenu, ja peļņas sadale netiek veikta (to ierobežojumu dēļ, kuri ir dividenžu maksāšanai par parastajām akcijām, ja dividendes netiek izmaksātas par priekšrocību akcijām);

d) emitenta rezervju summa;

e) emitenta paredzamā peļņa vai zaudējumi par pārskata periodu

vai

f) emitenta spēja vai nespēja ietekmēt pārskata perioda peļņu vai zaudējumus.

Norēķināšanās ar paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem (21. – 24. punkts)

AG27. Zemāk aprakstītie piemēri ilustrē, kā klasificējami dažādi paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentu līgumu veidi:

a) Līgums, par kuru uzņēmums norēķināsies saņemot vai piegādājot noteiktu skaitu tā paša akciju bez atlīdzības nākotnē, vai apmainot noteiktu skaitu tā paša akciju pret noteiktu naudas summu vai citu finanšu aktīvu, ir pašu kapitāla instruments. Attiecīgi visa par šādu līgumu saņemtā vai samaksātā atlīdzība tiek pievienota tieši pašu kapitālam vai atskaitīta no tā. Piemēram, emitēts akciju iespējas līgums, kas darījumu partnerim dod tiesības par noteiktu naudas summu iegādāties noteiktu skaitu uzņēmuma akciju. Tomēr, ja līgums paredz, ka uzņēmumam ir jāpērk (jāizpērk) tā paša akcijas par naudu vai citu finanšu aktīvu noteiktā vai nosakāmā datumā vai pēc pieprasījuma, uzņēmums atzīst arī finanšu saistības par izpirkuma summas pašreizējo vērtību. Piemēram, uzņēmuma nākotnes līgumā noteiktais pienākums atkārtoti iegādāties noteiktu tā paša akciju skaitu par noteiktu naudas summu.

b) Uzņēmuma pienākums iegādāties savas akcijas par naudu rada finanšu saistības izpirkšanas summas pašreizējā vērtībā pat, ja akciju skaits, kuru uzņēmumam ir pienākums atkārtoti iegādāties, nav noteikts vai, ja pienākums ir atkarīgs no darījumu partnera izpirkšanas tiesību izmantošanas. Piemēram, nosacījuma pienākums ir emitēts iespējas līgums, kas pieprasa, lai uzņēmums atpirktu tā paša akcijas par naudu, ja darījumu partneris izmanto iespējas līgumu.

c) Līgums, par kuru norēķināsies naudā vai ar citu finanšu aktīvu ir finanšu aktīvs vai finanšu saistības pat, ja saņemamā vai nododamā naudas vai cita finanšu aktīva summa izriet no uzņēmuma pašu kapitāla tirgus cenas izmaiņām. Piemēram, akciju iespējas līgums, par kuru norēķinās naudā.

d) Līgums, par kuru norēķināsies ar mainīgu skaitu uzņēmums paša akciju, kuru vērtība ir noteikta summa vai summa, kas izriet no pamatā esošajiem mainīgajiem (piemēram, preces cena), ir finanšu aktīvs vai finanšu saistības. Piemēram, pārdots iespējas līgums zelta iegādei, par kuru, ja to izmanto, uzņēmums norēķinās neto ar uzņēmuma pašu kapitāla instrumentiem, piegādājot instrumentus iespējas līguma vērtībā. Tāds līgums ir finanšu aktīvs vai finanšu saistības pat ja pamatā esošais mainīgais ir paša uzņēmuma akciju cena, nevis zelts. Līdzīgi līgums, par kuru norēķināsies ar noteiktu skaitu paša uzņēmuma akciju, bet tiesības, ko ietver šīs akcijas, mainīsies tā, lai norēķina vērtība ir noteikta summa vai uz pamatā esošā mainīgā izmaiņām balstīta summa, ir finanšu aktīvs vai finanšu saistības.

Uzkrājumi iespējamām saistībām (25. punkts)

AG28. 25. punkts pieprasa, ka, ja uzkrājumi iespējamām saistībām, kas varētu pieprasīt norēķinu naudā vai ar citu finanšu aktīvu (vai tādā veidā, it kā tas būtu instruments, kas ir finanšu saistības) nav patiesi, tie neietekmē finanšu instrumenta klasifikāciju. Līdz ar to līgums, kas pieprasa norēķinu naudā vai ar mainīgu skaitu paša uzņēmuma akciju tikai gadījumos, kas ir reti, ārkārtīgi neparasti un nav ticams, ka tie notiks, ir pašu kapitāla instruments. Līdzīgi norēķins ar noteiktu skaitu paša uzņēmuma akcijām, var būt līgumā nepieļauts, apstākļos, kas ir ārpus uzņēmuma kontroles, bet, ja šiem apstākļiem nav patiesas iespējas iestāties, klasifikācija par pašu kapitāla instrumentu ir atbilstoša.

Metode konsolidētajos finanšu pārskatos

AG29. Konsolidētajos finanšu pārskatos uzņēmums uzrāda mazākuma līdzdalību, t. i., citu pušu līdzdalību pašu kapitālā un tā meitasuzņēmumu ienākumus, saskaņā ar 1. SGS *Finanšu pārskatu sniegšana* un 27. SGS *Konsolidētie un atsevišķie finanšu pārskati*. Klasificējot finanšu instrumentu (vai tā sastāvdaļu) konsolidētajos finanšu pārskatos, uzņēmums ņem vērā visus nosacījumus, par kuriem koncerna dalībnieki kopumā un instrumenta turētāji ir vienojušies, nosakot vai attiecībā pret instrumentu koncernam kopumā ir pienākums nodot naudu vai citu finanšu aktīvu vai norēķināties par to tādā veidā, ka tas tiek klasificēts par saistībām. Ja koncerna meitasuzņēmums emitē finanšu instrumentu un mātesuzņēmums vai cits koncerna uzņēmums piekrīt papildu noteikumiem tieši ar instrumenta turētājiem (piemēram, garantija), koncernam var nebūt rīcības brīvības attiecībā uz peļņas sadali vai izpirkšanu. Lai arī meitasuzņēmums var atbilstoši klasificēt instrumentu savos finanšu pārskatos neatsaucoties uz šiem papildu nosacījumiem, tiek apsvērta citu vienošanos starp koncerna dalībniekiem un instrumenta turētājiem ietekme, lai nodrošinātu, ka konsolidētie finanšu pārskati atspoguļo līgumus un darījumus, kuros koncerns iesaistījies kopumā. Instruments (vai tā sastāvdaļa, uz kuru attiecas pienākums) konsolidētajos finanšu pārskatos tiek klasificēts kā finanšu saistības tādā mērā kādā pastāv šāds pienākums vai norēķina noteikums,

Saliktie finanšu instrumenti (28. – 32. punkts)

AG30. 28. punkts attiecas tikai uz neatvasināto salikto finanšu instrumentu emitentiem. No turētāju viedokļa 28. punkts neattiecas uz saliktiem finanšu instrumentiem. 39. SGS aplūko iegulto atvasināto finanšu instrumentu atdalīšanu no tādu salikto finanšu instrumentu, kuriem piemīt parāda un pašu kapitāla īpašības, turētāju viedokļa.

AG31. Saliktā finanšu instrumenta parastā forma ir parāda instruments ar iegultu konvertācijas iespēju, piemēram, obligācija, kas ir konvertējama parastās emitenta akcijās, un bez jebkāda cita iegulta atvasinātā finanšu instrumenta īpašībām. 28. punkts pieprasa, lai šāda finanšu instrumenta emitents saistību sastāvdaļu un pašu kapitāla sastāvdaļu uzrādītu bilancē atsevišķi šādi:

a) emitenta pienākums veikt paredzētus procentu un pamatsummas maksājumus ir finanšu saistības, kas pastāv tik ilgi, kamēr instruments nav konvertēts. Sākotnēji novērtējot, saistību sastāvdaļas patiesā vērtība ir ar līgumu noteiktās nākotnes naudas plūsmas pašreizējā vērtība, kas diskontēta ar tādu procentu likmi, kas tajā laikā tirgū piemērota salīdzināma kredīta statusa instrumentiem un kas rada būtībā tādas pašas naudas plūsmas pēc tādiem pašiem nosacījumiem, bet bez konvertācijas iespējas.

b) pašu kapitāla instruments ir iegulta iespēja konvertēt saistības par emitenta pašu kapitālu. Iespējas līguma patiesā vērtība sastāv no tā laika vērtības un iekšējās vērtības, ja tāda ir. Šim iespējas līgumam sākotnēji atzīstot ir vērtība, pat ja tas ir ar negatīvu patieso vērtību.

AG32. Konvertējama instrumenta beigu termiņa konvertācijā uzņēmums pārstāj atzīt saistību sastāvdaļu un atzīst to kā pašu kapitālu. Sākotnējā pašu kapitālā sastāvdaļa paliek pašu kapitālā (lai arī to var pārcelt no viena pašu kapitāla posteņa uz citu). No konvertācijas beigu termiņā nav ne guvumu, ne zaudējumu.

AG33. Ja uzņēmums dzēš konvertējamu instrumentu pirms termiņa, to agrāk izpērkot vai atpērkot, nemainot sākotnējos konvertācijas atvieglojumus, uzņēmums darījuma datumā attiecina samaksāto atlīdzību un jebkādas darījuma izmaksas par atpirkšanu vai izpirkšanu uz instrumenta saistību un pašu kapitāla sastāvdaļu. Metode, kas ir lietota samaksātās atlīdzības un darījuma izmaksu attiecināšanai uz atsevišķām sastāvdaļām, ir atbilstoša tai, kas lietota sākotnēji attiecinot uz atsevišķām sastāvdaļām ieņēmumus, ko uzņēmums saņēma, kad konvertējamais instruments tika emitēts saskaņā ar 28. – 32. punktu.

AG34. Kad atlīdzība ir sadalīta, visi radušies guvumi vai zaudējumi tiek uzskaitīti saskaņā ar grāmatvedības principiem, kas piemērojami saistītajai sastāvdaļai, šādā veidā:

a) uz saistību sastāvdaļu attiecināmie guvumi vai zaudējumi tiek atzīti peļņā vai zaudējumos

un

b) uz pašu kapitāla sastāvdaļu attiecināmā atlīdzības summa tiek atzīta pašu kapitālā.

AG35. Lai izraisītu agro konvertāciju, uzņēmums var grozīt konvertējama instrumenta nosacījumus, piemēram, piedāvājot izdevīgāku konvertācijas attiecību vai konvertācijas gadījumā, kas notiek pirms noteiktā datuma, maksājot citu papildu atlīdzību. Nosacījumu grozīšanas datumā atšķirību starp atlīdzības patieso vērtību, kuru turētājs saņem par instrumenta konvertāciju saskaņā ar grozītajiem nosacījumiem un atlīdzības patieso vērtību, kuru turētājs būtu saņēmis saskaņā ar sākotnējiem noteikumiem, atzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā kā zaudējumus.

Pašu akcijas (33. un 34. punkts)

AG36. Paša uzņēmuma pašu kapitāla instrumentus neatzīst kā finanšu aktīvus neatkarīgi no iemesla, kādēļ tie tiek atkārtoti iegādāti. 33. punkts pieprasa, lai uzņēmums, kurš atpērk tā paša pašu kapitāla instrumentus, šos pašu kapitāla instrumentus atskaitītu no pašu kapitāla. Tomēr, ja uzņēmums tā pašu kapitāla instrumentus tur kāda vārdā, piemēram, finanšu institūcija, kas tur savu pašu kapitālu klienta vārdā, pastāv starpniecības attiecības un tā rezultātā šos turējumus neiekļauj uzņēmuma bilancē.

IAS 32

Procenti, dividendes, zaudējumi un guvumi (35. – 41. punkts)

AG37. Zemāk aprakstītais piemērs paskaidro, kā 35. punkts ir piemērojams saliktiem finanšu instrumentiem. Tiek pieņemts, ka nekumulatīva priekšrocību akcija ir obligāti izpērkama par naudu piecu gadu laikā, bet, ka dividendes ir jāizmaksā pēc uzņēmuma brīvas gribas pirms izpirkuma datuma. Tāds instruments ir salikts finanšu instruments ar saistību komponenti, kuras pašreizējā vērtība ir izpirkuma summa. Šīs sastāvdaļas aprēķināto diskontu atzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā un klasificē par procentu izdevumiem. Visas izmaksātās dividendes attiecas uz pašu kapitāla sastāvdaļu un, attiecīgi, tiek atzītas kā peļņas vai zaudējumu sadale. Līdzīgi būtu jārīkojas arī, ja izpirkums nebūtu obligāts, bet turētāja izvēlē, vai ja akcija būtu obligāti konvertējama par mainīgu skaitu parasto akciju, kas būtu vienlīdzīgas noteiktai summai vai summai, kas balstīta uz pamatā esošā mainīgā izmaiņām (piemēram, prece). Tomēr, ja kādas neizmaksātas dividendes tiek pieskaitītas izpirkuma summai, viss instruments ir saistības. Tādā gadījumā, visas dividendes tiek klasificētas kā procentu izdevumi.

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitīšana (42. – 50. punkts)

AG38. Lai ieskaitītu finanšu aktīvu un finanšu saistības, uzņēmumam ir jābūt pašreiz realizējamam tiesiskam pamatam ieskaitīt atzītās summas. Uzņēmumam var būt nosacījuma tiesības ieskaitīt atzītās summas, piemēram, ģenerālvienošanās par neto norēķiniem vai kādu nesegtu saistību formā, bet tādas tiesības ir īstenojamas vienīgi kāda nākotnes notikuma gadījumā, parasti darījumu partnera saistību nepildīšanas gadījumā. Līdz ar to tāda vienošanās neatbilst ieskaita nosacījumiem.

AG39. Standarts nenosaka īpašu rīcību tā saukto "sintētisko instrumentu" gadījumā, kas ir atsevišķu finanšu instrumentu grupas, kas iegādātas un turētas, lai imitētu cita instrumenta īpašības. Piemēram, mainīgas likmes ilgtermiņa parāds kombinācijā ar procentu likmju mijmaiņas līgumu, kas ietver mainīgu maksājumu saņemšanu un fiksētu maksājumu veikšanu sintezē fiksētas likmes ilgtermiņa parādu. Katrs atsevišķais finanšu instruments, kas kopīgi veido "sintētisko instrumentu" atspoguļo līgumā noteiktas tiesības vai pienākumu ar atsevišķā instrumenta paša nosacījumiem un katrs no tiem var tikt nodots vai par to var veikt norēķinu atsevišķi. Katrs finanšu instruments ir pakļauts riskiem, kas var atšķirties no riskiem, kuriem ir pakļauti citi finanšu instrumenti. Attiecīgi, ja viens no "sintētiskā instrumenta" finanšu instrumentiem ir aktīvs un cits ir saistības, tie netiek ieskaitīti un uzrādīti uzņēmuma bilancē pēc neto principa, ja vien tie neatbilst 42. punkta ieskaitīšanas kritērijiem. Informācija tiek atklāta par katra instrumenta būtiskiem nosacījumiem, lai arī uzņēmums var papildus norādīt atsevišķo instrumentu attiecību būtību (skat. 65. punktu).

Informācijas atklāšana

Finanšu aktīvi un finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus (94. f) punkts)

AG40. Ja uzņēmums nosaka tā finanšu saistības patiesajā vērtībā, izmantojot peļņu vai zaudējumus, tam ir jāatklāj saistību patiesās vērtības izmaiņu summa, kas nav attiecināma uz izmaiņām standarta procentu likmē (piemēram, LIBOR). Saistībām, kuru patieso vērtību nosaka pamatojoties uz novēroto tirgus vērtību, šo summu var noteikt sekojoši:

a) Pirmkārt, uzņēmums aprēķina saistību iekšējo atdeves likmi perioda sākumā, izmantojot saistību novēroto tirgus cenu un saistību līgumā paredzētās naudas plūsmas šā perioda sākumā. Tas atskaita no šīs atdeves likmes standarta procentu likmi perioda sākumā, lai nonāktu pie instrumentam specifiskās iekšējās atdeves likmes sastāvdaļas.

b) Tālāk uzņēmums aprēķina saistību pašreizējo vērtību, lietojot saistību līgumā noteiktās naudas plūsmas perioda sākumā un diskonta likmi, kas ir vienāda ar standarta procentu likmes perioda beigās un instrumentam specifiskās iekšējās atdeves likmes sastāvdaļas perioda sākumā, kā noteikts a), summu.

c) Tad summu, kas noteikta b) samazina par visu periodā par saistībām samaksāto naudu un palielina, lai atspoguļotu patiesās vērtības pieaugumu, kas rodas, jo līgumā noteiktās naudas plūsmas ir par vienu periodu tuvākas to maksāšanas datumam.

d) Starpība starp saistību novērtēto tirgus vērtību perioda beigās un summu, kas noteikta c), ir patiesās vērtības izmaiņas, kas nav attiecināmas uz izmaiņām standarta procentu likmē. Šī ir tā summa, kas ir jāatklāj.

IFRIC 1

1. SFPIK INTERPRETĀCIJA

Izmaiņas, kas attiecas uz spēkā esošām likvidācijas, atjaunošanas un tamlīdzīgām saistībām

ATSAUCES:

1. SGS	*Finanšu pārskatu sniegšana* (pārstrādāts 2003. gadā)
8. SGS	*Grāmatvedības politika, grāmatvedības aplēšu izmaiņas un kļūdas*
16. SGS	*Pamatlīdzekļi* (pārstrādāts 2003. gadā)
23. SGS	*Aizņēmumu izmaksas*
36. SGS	*Aktīvu vērtības samazināšanās* (pārstrādāts 2004. gadā)
37. SGS	*Uzkrājumi, iespējamās saistības un iespējamie aktīvi*

PAMATOJUMS

1 Daudziem uzņēmumiem ir saistības veikt pamatlīdzekļu nojaukšanu, likvidāciju un atjaunošanu. Šajā Interpretācijā šīs saistības tiek apzīmētas kā "likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgas saistības". Saskaņā ar 16. SGS, pamatlīdzekļu vienības sākotnējās izmaksās ir iekļautas attiecīgās vienības nojaukšanas un likvidācijas, kā arī tās atrašanās vietas atjaunošanas izmaksu sākotnējā aplēse. Tās ir saistības, kuras uzņēmumam rodas vai nu pamatlīdzekļa iegādes brīdī vai arī pēc pamatlīdzekļa lietošanas zināmu laika posmu, izņemot, ja minētajā posmā tas tiek izmantots ražošanā. 37. SGS paredzētas prasības, kuras jāievēro, nosakot likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgu saistību apjomu. Šajā Interpretācijā ir sniegtas norādes par izmaiņu uzskaiti esošo likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgu saistību novērtēšanā.

DARBĪBAS JOMA

2 Šī Interpretācija attiecas uz izmaiņām visu to esošo likvidācijas, atjaunošanas vai līdzīgu saistību novērtēšanā, kuras:

a) saskaņā ar 16. SGS tiek atzītas kā attiecīgās pamatlīdzekļu vienības izmaksas;

un

b) tiek atzītas kā saistības saskaņā ar 37. SGS.

Piemēram, ir iespējamas likvidācijas, atjaunošanas vai līdzīgas saistības attiecībā uz rūpnīcas nojaukšanu, vides atveseļošanu tai nodarīto bojājumu rezultātā dabas resursu ieguves rūpniecībā vai arī iekārtu likvidāciju.

JAUTĀJUMS

3 Šajā Interpretācijā tiek apskatīta zemāk minēto notikumu ietekme, kā rezultātā mainās uzskaite esošo likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgu saistību novērtēšanā.

a) izmaiņas plānotajā resursu patēriņā, ieskaitot saimniecisko labumu (piemēram, naudas plūsmu), kas nepieciešami, lai nokārtotu saistības;

b) izmaiņas esošajās tirgus diskonta likmēs, kā noteikts 37. SGS 47. punktā (tai skaitā naudas un laika vērtības attiecības izmaiņas, un uz saistībām attiecināmo risku izmaiņas);

c) pieaugums, kas atspoguļo laika plūsmu (apzīmēta arī kā diskonta likmes samazināšana).

VIENOTA UZSKAITE

4 Izmaiņas esošo likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgu saistību novērtēšanā, kuras radušās diskonta likmes izmaiņu rezultātā, plānotās laika plūsmas vai plānotā resursu patēriņa, tajā skaitā ekonomisko labumu, izmaiņu rezultātā, kas nepieciešami saistību segšanai, jāuzskaita saskaņā ar zemāk minētajiem 5. - 7. punkta norādījumiem.

5 Ja attiecīgais aktīvs ir novērtēts, izmantojot izmaksu modeli:

a) ņemot vērā b) apakšpunktu, izmaiņas saistību apjomā ir jāpievieno vai jāatskaita no attiecīgā aktīva izmaksām pašreizējā periodā;

b) no aktīva izmaksām atskaitītā summa nedrīkst pārsniegt tā uzskaites vērtību. Ja saistību samazinājums pārsniedz aktīva vērtību, pārsniegums nekavējoties jāatzīst kā peļņa vai zaudējumi.

c) ja korekcijas rezultātā aktīva izmaksas palielinās, uzņēmumam jāapsver, vai tas nenorāda, ka jaunā uzskaites vērtība nav pilnībā atgūstama. Ja šāda norāde pastāv, uzņēmumam ir jāpārbauda, vai nav jāveic aktīva vērtības samazināšana, nosakot tā atgūstamo vērtību, un jāuzskaita visi aktīva vērtības samazināšanās rezultātā radušies zaudējumi saskaņā ar 36. SGS.

6 Ja attiecīgais aktīvs ir novērtēts, izmantojot pārvērtēšanas modeli:

(a) izmaiņas saistībās maina iepriekš attiecībā uz konkrēto aktīvu atzīto pārvērtēšanas pārsniegumu vai zaudējumu no pārvērtēšanas tā, ka:

i) saistību samazinājums (ņemot vērā apakšpunktu) ir jāieskaita pārvērtēšanas pārsniegumā pašu kapitālā, izņemot, ja tas jāatzīst peļņā vai zaudējumos tādā apmērā, kādā tas apvērš zaudējumus no konkrētā aktīva pārvērtēšanas, kas iepriekš tikuši atzīti peļņā vai zaudējumos;

ii) saistību palielinājums jāatzīst peļņā vai zaudējumos, izņemot, ja tas jāatskaita no pārvērtēšanas pārsnieguma pašu kapitālā tādā apmērā, cik liels ir konkrētā aktīva pārvērtēšanas pārsnieguma atlikums.

b) gadījumos, kad saistību samazinājums pārsniedz uzskaites vērtību, kura būtu tikusi atzīta, ja aktīvs tiktu uzskaitīts saskaņā ar izmaksu modeli, pārsniegums nekavējoties jāatzīst peļņā vai zaudējumos;

c) izmaiņas saistībās norāda uz iespējamo nepieciešamību veikt aktīva pārvērtēšanu, lai pārliecinātos, ka aktīva uzskaites vērtība būtiski neatšķiras no vērtības, kura tiktu noteikta, izmantojot patieso vērtību bilances datumā. Jebkura šāda pārvērtēšana jāņem vērā, nosakot summas, kuras jāatzīst peļņā vai zaudējumos un pašu kapitālā saskaņā ar a) apakšpunktu. Gadījumā, ja ir nepieciešama pārvērtēšana, jāpārvērtē visi attiecīgās kategorijas pamatlīdzekļi;

d) 1. SGS nosaka, ka pašu kapitāla izmaiņu pārskatā jābūt katra ieņēmumu vai izdevumu posteņa atšifrējumam, kas atzīts pašu kapitālā. Ievērojot šo prasību, izmaiņas pārvērtēšanas pārsniegumā, kas radušās saistību izmaiņu rezultātā, ir atsevišķi jāidentificē un jāuzrāda.

IFRIC 1

7 Koriģētā nolietojamā aktīva summa tiek norakstīta lietderīgās lietošanas laikā. Tādējādi, ja attiecīgais aktīvs ir sasniedzis lietderīgās lietošanas laika beigas, visas turpmākās saistību izmaiņas jāatzīst peļņā vai zaudējumos to rašanās brīdī. Šis nosacījums attiecas gan uz izmaksu modeli, gan uz pārvērtēšanas modeli.

8 Periodiska diskonta likmes samazināšana jāatzīst peļņā vai zaudējumos kā finanšu izmaksas to rašanās brīdī. 23. SGS paredzētā alternatīvā kapitalizācijas uzskaite nav pieļaujama.

SPĒKĀ STĀŠANĀS DATUMS

9 Šī Interpretācija uzņēmumam jāpiemēro attiecībā uz tiem viena gada periodiem, kuri sākas 2004. gada 1. septembrī vai pēc šā datuma. Ieteicams piemērot arī ātrāk. Ja uzņēmums piemēro šo Interpretāciju attiecībā uz periodiem, kuri sākas pirms 2004. gada 1. septembra, jābūt norādei par šo faktu.

PĀREJAS POSMS

10 Grāmatvedības politikas izmaiņas ir jāuzskaita saskaņā ar 8. SGS *Grāmatvedības politika, grāmatvedības aplēšu izmaiņas un kļūdas* prasībām. (*)

(*) Ja uzņēmumā šī interpretāciju piemērota attiecībā uz periodu, kurš sākas pirms 2005. gada 1. janvāra, uzņēmums ievēro 8. SGS, kura nosaukums ir *Tīrā perioda peļņa vai zaudējumi, būtiskas kļūdas un grāmatvedības politikas izmaiņas*, iepriekšējā varianta prasības, ja vien uzņēmumā attiecībā uz šo iepriekšējo periodu nav ticis piemērots šā standarta pārskatītais variants.

PIELIKUMS

1. SFPIK Izmaiņas *1. SFPS Starptautisko finanšu pārskatu standartu pirmreizējā pielietošana*

Šajā papildinājumā ietvertie grozījumi stājas spēkā attiecībā uz pārskatu periodiem, kuri sākas 2004. gada 1. janvārī vai pēc šā datuma. Ja uzņēmums piemēro šo Interpretāciju agrākam periodam, šie grozījumi stājas spēkā attiecībā uz šo agrāko periodu.

A1 1. SFPS *Starptautisko finanšu pārskatu standartu pirmreizēja pielietošana* un to papildinošie dokumenti tiek mainīti, kā aprakstīts zemāk.

SFPS 12. punktā norāde uz 13 - 25D punktu mainīta pret 13 - 25E punktu.

SFPS 13. punkta h) un i) apakšpunktos ir izdarīti grozījumi un papildus ir pievienots apakšpunkts j) šādā redakcijā:

h) maksājumi ar akcijām (25B un 25C punkti);

i) apdrošināšanas līgumi (25D punkts);

j) pamatlīdzekļu izmaksās iekļautās likvidācijas saistības (25E punkts).

SFPS ir papildināts ar šādu jaunu virsrakstu un 25E punktu:

Izmaiņas esošajās likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgās saistībās, kas iekļautas pamatlīdzekļu izmaksās

25E 1. SFPIK *Izmaiņas esošajās likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgās saistībās* nosaka konkrētas izmaiņas esošajās likvidācijas, atjaunošanas un līdzīgās saistībās, kuras jāpieskaita vai jāatskaita no attiecīgā aktīva izmaksām; koriģētā nolietojamā aktīva summa turpmāk tiek norakstīta tā lietderīgās lietošanas laikā. Tomēr pirmreizējam pielietotājam nav jāpilda šīs prasības attiecībā uz saistībām, kas radušās pirms pārejas datuma uz SFPS. Ja pirmreizējs pielietotājs izmanto šo atbrīvojumu, tam:

a) jānovērtē saistības dienā, kad notiek pāreja uz SFPS saskaņā ar 37. SGS;

b) pieņemot, ka ir attiecināma 1. SFPIK, jāaplēš summa, kura būtu bijusi iekļauta attiecīgā aktīva izmaksās saistību rašanās brīdī, diskontējot saistību summu līdz šai dienai, izmantojot tās ar pagātnes risku koriģētas diskonta likmes(ju) optimālo aplēsi, kādu tas būtu piemērojis attiecīgajām saistībām attiecīgajā periodā;

c) jāaprēķina uzkrātais nolietojums par šo summu uz dienu, kad notikusi pāreja uz SFPS, pamatojoties uz esošo aktīva lietderīgā lietošanas laika aplēsi un izmantojot pieņemto nolietojuma politiku saskaņā ar SFPS.